

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Quaestiones casuales - Cod. Aug. pap. 116

Johannes <de Friburgo>

[Reichenau], [14.-15. Jahrh.]

Liber II

[urn:nbn:de:bsz:31-83376](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-83376)

Explicite liber primus incipit secundus de homicidio
 In huius libro ubi agit de crimine. Titulus primus. quod. 1.
 nihil que continentur in proximo primo tractat de homicidio
 Circa materiam ergo illa primo queritur verum occidere
 animalia vel et plantas sit peccatum 240. f. 2. h. in su
 q. h. m. art. 1. ad q. non h. vita eorum sit adeo. nullus
 enim utendo re sua peccat ad h. q. est. Ex ordinacione
 autem divina generaliter plante sunt propter animalia et
 utique propter hominem usus autem ipsorum maxime in cibum
 necessarius est hoc autem sine occisione fieri non potest
 Unde dicit Augustinus pro libro. de civitate dei iustissima ordi
 natione creatoris et vita et mors eorum nostris usibus
 subdit. **U**trum licitum sit occidere homines peccato
 res 240. f. 2. h. c. 1. art. 1. ad q. sic licitum
 est occidere animalia bruta quanto magis ordinantur
 ad usus hominum sic imperfecum ordinatur ad perfectum Sic
 omnis pars ordinatur ad totum sic imperfecum ad perfectum
 omnis n. pars magis est propter totum. unde et pro salute
 totius corporis perditur membrum putredum. Idcirco cum
 quilibet singularis persona operetur ad totam communitatem sic
 pars totum. unus homo periculosus communitati et cor
 ruptivus aliorum laudabiliter occiditur et salubriter
 ut que bonum conservet quod dicitur. 1. chorin. 11
 massa corrumpit ut dicitur. 1. chorin. 11

Utrum liceat private persone malefactorē occidere. 2fo. p. rtho. idē
 art. 11. d. q. nō h. hoc private persone. sed ille tñ cui quādam
 cura est gmissa sic pncipi hūti publicā auctoritate. Sic
 ad medicū pmet pcedere membrū pcedū qñ ei gmissa
 fuerit cura totū corpore. Vñ aug. dicit in hb. p. deci-
 dei. Qui sū aliq. amminist'oe publica. aliquē maleficiū
 interficit velud homicida iudicabit et tanto amplius quā-
 to sibi gmittit adeo nō gcessā vsurpare nō tinnit idē
 pe. sep. s. 11. sūmū distinecōe. Decima octa. 111

Utrum liceat clericis aliq. occidere. 2fo. p. rtho. idē art. 11
 d. q. nō et hoc duplici rōne. pmo q. sūnt eloi ad altaris
 ministeriū in quo representat passio xpi occisi qui cū per-
 cuteret nō reponebatur ut dicitur. 1. pe. 11. et ideo nō ope-
 rit ut clericis sint poussores debent em̄ ministri sūnt
 do. imitari. p. id. eccl'ici. x. f. iudicē pph. sic sūnt et
 ministri ei. alia rō est q. clericis gmittit ministeriū uone
 legis in quo nō determinat penā occisionis vel muticatio-
 nis cōtilis et ut sūnt ydonei ministri noui testamenti de-
 bent atalib. abstinere. **V**trum licitū sit se ipm occide.
 2fo. p. rtho. idē art. 11. d. q. hoc illicitū est omnino
 t'plici rōne. pmo q. nāli. quilibet res se ipam nititur
 seruare et corruptentib. resistē quātū potest. occide ergo
 se est qd rōne nālē et qd caritātē qui quilib. debet
 se ipm dilige. vñ semper est peccm mortale pē secundo
 q. iniuriā facit caritati ut p. p. p. in v. eccl'icorū
 quib. n. hō est pars gūitatis. Tercio q. vita est qdam

domū hōr diuinit̄ arēburū et ei p̄tati subiectū qui solus oc-
 cidit et vniē facit vñ talis index peccat sic p̄i alienū
 seruū interficit peccat in dōm̄ cui est seruus. et h̄ index
 possit alios malefēores occidē nō p̄t rñ hō index eē sup se
 ipm̄ quo ad vitā et mortē nec est in hoc sui arbitrii p̄tē
 nec hoc h̄. vt miserias p̄ntis vite euadat qz finis omniū
 terribiliū est mors. s̄. p̄lm̄. in eth̄. p̄tē nec p̄t vindicā
 alienū p̄cōi omissi nō solū ob hoc qz malefēore occidere
 tm̄ licz publice p̄tati sed qz ē sibi adimit necem. p̄mē tēp̄

Vtrū licet mulieri se occidē ne ab alio corrūpat **vj**
 2fo. s̄. 2ho. aut v. ar. m̄. d̄ qz nō qz nō debet in se cō-
 mittere crimē maximū qz est sui ip̄i occisio vt vitet min̄
 crimē alienū 2fo n̄ est cōm̄ mulieris p̄uolenciā violatū
 si o sensus nō assit qz nō inquinat corp̄ n̄ de o sensu mētis
 vt lucia dixit. fornicatō aut vel adulteriū min̄ p̄cōm̄
 est quā homicidiū p̄cipue sui ip̄i. est ē p̄iculosū qz nō
 v̄stat tēp̄ vt illud p̄ p̄niām expietur. **vij**

Vtrū licet alicui se occidere ip̄m̄ ob timorē ne o sen-
 ciat in p̄cōm̄. 2fo. s̄. 2ho. eodē. ar. d̄ qz nō qz nō sūt
 faciēda mala vt veniant bona vel vt vitent̄ mala
 p̄serēi minora et min̄ certa Incertū n̄ est an alijs
 infuturū o senctat in p̄cōm̄ n̄ est deus hōiēm temp̄ra-
 cōē sup̄ueniente quocūqz liberare ap̄cō. **viii**

Qualit̄ excusant̄ quidā qui in sac̄ septima legunt̄ se ip̄os
 occidisse. 2fo. s̄. 2ho. idem. ar. m̄. Excusat̄ samson

ut dicitur aug. 7. p. libro. decimi dei. Sic et quidam alij sci famuli
 sui consilio sp. sci. geor. hinc. pe. si. in. sumu. di. xxxvii. **ix**
Utrum liceat iudici occidere eum quem scit innocentem. hanc
 quoniam super regre. lib. v. xi. **ix** de iuramento et p. iurio. q. in
Utrum sit peccatum qui occidit iustum vel qui peccat. **x**
 2. s. 2. ho. aut. vi. ar. 7. d. q. qui iustum et hoc quadrupli
 ratione. p. quidem q. nocet ei quem plus debet diligere et ita
 magis agit contra caritatem. Secundo q. iniuriam infert ei qui
 est minus dignus et ita magis agit contra iustitiam. Tercio
 q. ponit quietatem maiori bono. Quarto q. deum contempnit
 s. illud Lucae. x. qui vos spernit me spernit. **xi.**
Utrum licitum sit hominem occidere se defendendo. s. ne occi
 dat ab eo. 2. s. 2. ho. aut. vii. d. q. illicitum est q.
 homo intendat hominem occidere ut se ipsum defendat nisi
 ei qui habet publicam auctoritatem. q. aug. 7. die ad publica
 la. De occidendis hominibus ne ab eis quis occidat non im
 placet consilium nisi forte sit miles aut publica functio
 teneat. potest enim eum vi repellere cum moderamine inculpate
 timore. nec oportet q. utrum actum moderate timore pre
 termittat ad evitandum occisionem alterius q. plus tenet
 homo proinde sue vite q. aliene et ita si preter intentionem
 defendentis ille occidit non peccat. s. vi. lib. vi.
 Dicit q. si quis occidit alium ne ab eo occidat non peccat

si nō sit intentio corrupta. preb) autē temporalib) gseruādis
 si alijs pter intencōne vulnerat vel occidat nō ē peccm
 qz casus fortuini puenari nō pōt. Sed hoc expōitō facē
 nō licet qz vita pximi pferenda est fortune n̄ exaltū
 ablatōe alijs poneret in extrema necessitate pōt. vbi. ex
 pōit. h. m. rē. pfcūs dicens qz hō se ipm pime
 nō debeat et ideo necm ad vitē gseruacōne teneatur
 sibi pacis q̄ alteri exhibere. si nō h̄t qz plurib) sufficiat
 tū exponere se neci ab altero inferende p̄liberacōe pxi
 eximie caritatis est. n. 28. xviii. Quis m̄ det ut
 ego moriar. pte 2 ē. et ideo gseruacōne pacis pacie
 ter sustine morie quā ipam repellendo aliu occide
 et ideo oppositū nō ei gseruacōne tū esse est indifferēs
 et potest bñ et male fieri. Distinctiō ergo qz se ipm
 gseruare p̄ alteri occisione p̄t quadruplici rōne vel
 intencōe fieri. vel ex instinctu nature ex quo n̄rit
 quelz res ad sui gseruacionē sic est licitū qz omne qz
 de iure naturali est licitū. hoc simpli. est licitū. vel ē
 ex instinctu nature formata p̄viam. s. qm̄ quis dolēs
 occidit aduersariū deuitans h̄ quātū p̄t. sed pacis
 vlt. cū occidere q̄ pulsus p̄t instanciam quā p̄t
 occidi ne dicat in diuidio dierū suorū vadā ad p̄tas
 inferi qui assidue orat et dicit. Re veno. in dimi. die
 meorū. i. in p̄fēcōe luminis et ventū. luminis inq̄
 et hoc est magis licitū. quā illud qz p̄missū est vel

est excessus amoris huius vite quo homo potest se fructu quaerere
 niteri et ideo non attendit an sic defendere sit licitum vel non
 sed sine sic sine sic est tamen se sic defenderet et sic est illicitum
 quia talis arbor mala non potest fructus bonos facere vel est exodio
 et percipit gratiam eam qui se invadit propter iniquitatem quod eum
 si posset eum eundem sine ei occasione tamen pacem vellet se de
 eo vindicare ipsum occidendo vel est excessus propter est vere
 eundem fugere in valore est si posset eum sic effugere vel
 si se sponte exca illicita ponit italem necessitate sic faciunt
 latrones adulteri et huius similes et tunc est illicitum. Augustinus
 autem impudens auctoritate loquitur et tunc membrorum peccatorum
 Ceterum non quod per in sepe si in suavit. d. xxxvii. utrius
 opinionem dicens quod quidam dicunt quod licitum est alii quod non
 licet et neutrumque preferat alteri xii

Queritur que sit pena parricide. d. s. ebit. lib. v. rub. v.
 de hiis qui filios occidunt p. 17. que sit pena eius est ut
 parricida virgis sanguis verberatur in collo et in sacco
 corvini cocti insuitur cum cane et gallo gallinacio capone
 iuxta vulgare et cum vipa et symia in profundum mare
 iactaretur vel in amne proximum iuxta situm regionis et clorum
 usu vivus carere incipiat et ei celum supstiti terra mor-
 tuo auferatur sed si mare vel amnis proximus non invenitur
 bestiis subicitur ut h. c. e. l. 1. 2. ff. e. l. penultimo xiii

In quibus casibus perna parricidii locum habeat **270. §**
 ebis. idem **§. 1.** in quibus ^{deu} i ascendibus et descendibus locum
 habet infinitum habet **§. 2.** locum in quibusdam collateralibus et affinis
 quibusdam **§.** vxore. viro. genio. nuru. socuro. vitrico. pri-
 uiguo. parvino **vt. ff. l. 1.** Ipsi omnes placunt perna capi-
 tis propter ascendentes et descendentes **§.** pater qui postiterunt
 opam eade lege tenent et **§. 2.** duri puniunt **vt. ff. l. 1.** si
 scientia **Idē G. ius. §. 1.** **De G. ius. §. 1.** **De c. pater sub hac**
tab. §. delictis qui filios occidunt locum habent cum pater vel
 mater occidunt filium **Xm.** **A**put quae filius morari
 debeat et nutri **fed. divorcio 270. §. ebis. lib. v. rub.**
xi. de infantibus et langw. **expōit. §. 1.** **A**put **§.** Si filius
 minor sit triennio **inter** verum est quod penes matrem debet
 remanere minor. aut triennio penes patrem **sed et iudex**
debet estimare aput quod comodi possit morari vt tñ p.
triennium aput matrem expensis patris alatur. vt. c. soluto
matrimonio. l. 1. **prē filii locupletes tenentur nutrire pen-**
tes egentis Et simli. penes locupletes filios egentis
tenentur alere et noīe penum et filiorum intellige omnes
ascendentes et descendentes infinitum. Ita vt liceat
matrem et amē. §. Illud quoque collo. **vii. 270. §. 2.** aliqui delicti
 §. sequi cessat tñ h obligatio alendi penes vel filios **vt**
dic. ebis. §. m. **E**mbus exceptioibus si illi possit p se suste-
 neri vel bonis propriis vel artificio **xv.** **Q**uid de pstrō
 qui misit infantem ad aquandū equū sed caneret asine
 et infans intravit flumen et submersus est **270. §**

ebrif. s. m. qua pena. v. q. de p'sb'ro. p'cul dubio habent
 p'sb'um culpabile iudico et ei imputat. Sic imputat dyacono
 qui no remouit falce qua acciderat erat cu seruet q' uer^{ne}
 ut ex. e. orinebat et sacerdoti qui no amouit cultellu
 accorrigia cu qua percussit famulu ut ex. e. ad audiem
 Ita q no ascendit ad maiores nec uir^{ne} suscepis ut ibi
 n p papa cu eo dispenset ut nulla orinebat et l. di
 clerico iacente **xvi.** Quid si quis vadit ^{ad} interficendu
 aliq et tu ipm associas scienter no tu ipm incitas ad
 p'cedendu homicidiu nec cu ipso sup hoc aliqua uerba
 habuisti nec ipse teoit. sed tu ex animo disuasi si cu
 tu nollet t' acquiescere tu timens de ipso nichilominus
 associas ut si forte ille insequeret cu tu defendas **240**
241 s. ebrif. v. q. si quis homicida est. ex. e. Sic dignum
 nec poterit p'moueri et sic intellige q de defensione
 q'mittit homicidiu ex. de clericis pugnantib' in duello
Quid de clerico qui no inter Hamuici. **xvii**
 fierendi aliq uulneruit **240** s. ebrif. p. v. q. dispensaco
 quamuis uulnerat mortuus no sit tu irregularis effi
 cit' p'ueniens. Sic et si uindictam sanguinis dicitur Si
 tu no pueniat ad detrimencione membroru quamuis
 sanguis effusus sit p't dispensare ep'e. et h. ex. e.
 perico de clerico pugna in duello. c. r. et ex. de de
 uici vel moni. Sacerdoti sanguis Si uero puenitur ad

destructionem membrorum in homicidio papa dispensare potest
 et ipse solus. ex. de con. vicariis. c. 1. et de clericis. debilis.
 in. p. spirituum. **xviii.** Quid si aliquis in infanciam ho-
 micidium commiserit nunquam poterit eum tali dispensari. 240
 p. ab. idē. v. vltio. credo q. possit et debeat papam
 in hoc casu canonice dispensare q. potius videtur casus talis
 casualis q. voluntarius. Et cum casuali dispensari potest. **xix**

Utrum mutilare aliquod membrum sit in aliquo casu licitum
 240 p. 240. in su. q. lxxij. art. 1. d. q. sicut membrum
 est pars corporis humani. sic unus homo est pars civitatis
 vni sic licet unum hominem occidi nocivum pro utilitate
 civitatis ita et unum membrum pro utilitate ipsius hominis
 vel pro bono civitatis ad quod totus ille homo ordinatur. potest
 ergo membrum sanum cum hoc sit in ordinem corporis non potest
 esse licitum nisi propter ordinem ad utilitatem civitatis. s. pro culpa
 minori. sic infligitur poenitentia et ideo non est licitum alie
 punire personam et volente illo cuius est membrum q. pro hoc ini-
 iuria fit civitati. sed tunc hoc licet publice praestari cui com-
 missa est cura civitatis. Si vero membrum propter putredine
 non sit corruptivum totius corporis tunc licitum est devolvit
 eius cuius est membrum. Unde missa est cura pro
 salute. eadem ratio est si fiat devolvit ad quem pertinet
 curare de salute eius qui habet membrum. aliter autem aliquod
 membrum mutilare omnino est illicitum. **xx**

Utrum aliquando liceat membrum aliquod abscidere ad vitandum
 aliquod periculum anime 240 p. 240. idem. art. 11. d. q. tunc

p salute totius coris licet membrum pcedu pcedere quod aliter totius corpi
 subueniri non potest Saluti autem spiritali semp pte ali subueniri
 qd p membris pcedit qd pcedit subuenit voluntati et ideo in nullo
 casu licet membrum pcedere pte qd pcedit pcedit vitandum
 vni cunctos exponens istud. anath. xix. Sunt enuclii qui se
 ipos cast pte regnu dei dicunt no membroru abscisione sed
 malay cogitacionu inter empone. maledicor. n obnoxius est
 qui membrum absedit etiam que homicidaru psumit talis et
 postea sub no occupi mansuetior ita fit sed molestior. aliude
 no hnt fontes. spina eni in nobis est et p cipue appoito in
 gtrinenti et vire negligente nec ita abscisio membri rep
 racones vt cogitacionis frangit. **Detornementis**

Post titulu de homicidio in [titulu] 7. q. ...
 mediate secunt tre tituli. s. **Detornementis** .. de
duellis. titulus. 7. De duello de balistaris et sagitta
ris. titulus 7. De balistaris et sagittariis de quib
 gtrinent modica et satis plena materia gtrinet in su
 remudi et ei apparu sufficienter expoita nulla de his
 in h opusculo posui questione .. **De raptoribus pre**
domibus incendiariis. titulus quintus. questio pma
Sequit titulus de raptoribus pdomb et incendiariis in
 quo occasione rapt circa pncipiu expoita oia nom
 et spes diuersaru incoitinciaru sine luxuriaru .. 7
Sequit. Querit ergo qd sit grauis vel min graue in

peccā luxurie. 240. p. 240. q. clm. art. xy. d. q. graviss-
 simū inter om̄a gen̄a peccōrū luxurie est vicium q̄ra nām
 sic dicit Aug. in lib. de adulteriis coniugis qz transgredit̄
 q̄ s̄m nām determinatū est tamq̄ p̄ncipiū circa usū vene-
 reū post h̄ est incestus qui est q̄ra naturallē venerentium
 q̄ debent p̄sonis nunctis. Hic autē spēs sunt q̄ v̄cām v̄dēt
 ex s̄pōicōe tū nām p̄ncipiōrū magis autē v̄dēt q̄ aliq̄s ve-
 neris v̄cāt nō solū q̄ra id q̄ querit p̄li generanda sed
 ē cū iniuria p̄ximi et ideo fornicatio simpli. est minima
 inter spēs luxurie. Adulteriū autē graviss. est quā stuprū
 qz iniuria fit abusu mulieris p̄tati subiecte quantum ad usū
 generacōis q̄ ad solā custodiā utrūqz autē asservatur
 p̄ molestiā et ideo raptus virginis graviss. est quā stuprū
 et raptus uxoris q̄ adulteriū. h̄ ē om̄a asservant̄ p̄ sacerdotem
 sacrilegii. quā s̄ p̄sona deo consec̄ta rapit̄. itē inter peccata
 q̄ra naturā gravissimū est peccm̄ bestialitatis. s̄. ubi
 nō servat̄ debita spēs. post h̄ autē vicium sodomiticū
 ubi nō servat̄ debita sexus. post h̄ peccm̄ ubi nō servat̄
 debita modus coeundi. q̄ra autē si nō debita vas q̄ si
 nō fit debita modus. min. autē inter peccā q̄ra naturā
 est peccm̄ mollicie q̄ra in sola obmissione concubitus
 adulteriū. **C**irca rapinā p̄ querit̄ utrū maius
 sit peccm̄ quā furtū. 240. p. 240. insū. q. lxxvi. art.
 viij. d. qz violencia magis est q̄ra voluntatē quam
 ignorancia itē p̄ rapinā nō solū alicui dampnū inrebr̄

sed ē vergit inquādā iniuriā p̄sone. Quod aut̄ hōiēs minus
verecūdent̄ de rapina quā de furto ex hoc est hōiēs sc̄ilib̄
m̄heredes magis gloriāt̄ de virtute exteriori que magis
manifestat̄ in rapina int̄ quā de virtute interiori que
tollit̄ p̄ pecc̄m et ideo min̄ verecūdat̄ de rapina m̄

Utrū ep̄i mort̄li peccent si bona ec̄c̄e que p̄curant pau-
p̄ib̄ nō largiunt̄ et eadē q̄o est de aliis placis ec̄c̄iarum
et solucō. 22fo. p̄. r̄ho. insū. q. c. lxxxv. art. vii. d̄
q̄ aliter est de p̄p̄is bonis q̄ ep̄i possidē possunt et de bonis
ec̄c̄asticis. Nā p̄porū bonorū nec nō d̄m̄ nō h̄nt v̄n̄ ex
n̄p̄a rerū q̄d̄cōe nō obligant̄ sed possunt vel sibi retinere
vel ē aliis p̄libitu largiri possunt t̄n̄ incōrū dispensacōe
peccare vel p̄t̄ inordinacōe p̄ affectū p̄quā ḡingit q̄ vel
sibi plura ḡferant quā opteat vel ē aliis nō subueniāt
p̄ q̄ requirit̄ debitū caritatis. Nō t̄n̄ tenet̄ ad restitū-
cionē q̄ h̄i res sūt eī dominio deputate. Sed ec̄c̄asticorū
bonorū sūt dispensatores t̄n̄ vel p̄curatores. Sic aut̄ Auḡ
ad bonifacium. Si primariū possidem̄ q̄ nob̄ sufficiat
nō illa n̄ra sed illorū quorū p̄curacionē gerim̄ nō p̄p̄t̄
nobis usurpacōe dampnabili vendicem̄. ad dispensacōē aut̄
requirit̄ bona fides p̄. d̄. ad h̄rim. c. iij. hoc n̄ q̄rit̄
inter dispensatores ut̄ fidelis q̄s inueniāt̄. Sunt aut̄ bona
ec̄c̄astica solū in usus paup̄ū sed ē ad cultū diuinū et ad
nec̄itate ministrorū p̄pendenda. v̄n̄ d̄. xij. q. ij. d̄ d̄

ditib; eccē vel oblatōe fidelū. sola ex hīs epō vna portio
 mittat̄ due eccāstie fabricis erogacōe paupū pfutūre
 ap̄sbrō subpiculo sui ordinis ministeret̄. Ultima clericis
 p̄singulorū meritis dividat̄. Si ergo distincta sunt bona q̄
 debent in vsū eccē cedere ab hīs que sunt paupib; et ministris
 et cultui eccē eroganda et aliq̄ retinere ep̄ sibi de hīs
 que sunt paupib; eroganda vel ē in vsū ministrorū aut
 incultū diuinū expendenda nō est dubiū q̄ fidei dispēsacōis
 agit et morā peccat et ad resuscitacōem tenet̄. De hīs aut̄
 que sunt sp̄ali vsui suo deputata videt̄ eā eadē ratio
 que est de pp̄is bonis vt. s. p̄ter immoderatū bonitatis
 affectū et vsū peccat quidē si immoderata sibi retinet
 et aliis nō subueniat sicut debet̄ requirit caritatis. Si
 vero nō sūt p̄deā bona distincta eorū distribucō fidei
 est q̄mittit̄ vt si quidē in modico deficiat vel sup̄habūdet
 potest h; fieri absq; bone fidei detrimento qz nō p̄t homo
 in talib; punctualiter accipere illud q̄ fieri oportet. Si vero sit
 multus excessus nō p̄t latere vñ videt̄ bone fidei repus
 nara et ideo nō est absq; peccō mortali. Dic̄ n. math. xxv.
 q̄ si dixerit malus seruis in corde suo morā facit dominus
 meus venire q̄ p̄tinet ad diuini nunciū q̄temp̄tū et
 cepit perire seruos suos q̄ p̄tinet ad sup̄biam et
 crudelitatem manducauit et bibit cū ebriosis q̄ p̄tinet
 ad sup̄flua et voluptuosa conuicia. Veniet dominus

serui illi et in die qua non spernit et diiudicat cum s. abscie-
 nte bonorum et parte eius ponet cum ypoctis s. rhyo. in qua
 da qone de quolibet idem iudicium esse oio de bonis aliorum
 clericorum **¶** Quid si aliquis clericus hinc sufficiens primo-
 niu nunq sustentacione pot recipere ab ecclesia cui deservit
 230. f. vl. libro. vi. c. m. c. x. f. q. n. de q. clericus
 e si hinc primoniū sufficiens tñ si seruit eccle pot sustentari
 stipendiis eccle cui deservit. et dic. eby. li. i. rub. m.
 de rapinis f. xij. que possunt obici. v. s. nunq. Et addit
 q si seruitu non faciunt vel in malos usus expendunt multa
 plex pccm committunt ut rapinam et sacilegum et hinc. q. aut
 dicit damasus papa. Cui bonis pccu sustentari possunt
 si q est paup et accipiunt sacilegum incurrunt. xv. q. i.
 hoc intelligendu est ut dic. vbi. Cui extrema necessitas
 paup hoc requirit tñ. n. et sua tenent arrogare **¶**
¶ Quidam illi qui male recipiunt bona eccle a psonis eccle-
 sticis psonis tenent ad restitucionem et quib. 230. f. vl.
 idem p. nec solu et duob. sequ. de q. h. f. illos qui dicunt
 res non esse clericorum sed tñ eos dispensatores esse omnes
 qui male accipiunt ab eis tenent simplr ad restitucionem
 vbi cu ipse scit q non tenet n ipse clericus p hinc donacionem
 fcs sit non soluendo sic est e in usuris illi aut qui extor-
 serunt p fraude vel p minas vel p quacumq. indebitam

imprimitate vel violencia tenent restituere eide qui dedit si vi-
 vit vel successori suo si ille decessit et hii tenent restituere
 et si clerici sit solvendo Si aut clericus non sit solvendo tenent
 ad restitutionem omnes qui illicite acceperunt fornicarie quippe et
 turpes persone si de rebus ecclesie depaste vel ditate sunt in
 datum fuerit eis ea de restituere auctoritate iudicis
 p[ri]ncipalis inviduitate ecclesie vel eius successori et non illi qui
 turpiter dedit vel pauperibus eide loci errorum cum habundat
 ecclesie et hoc melius est quod si necesse res ecclesiarum debent
 pauperibus Sicut faciendum est de hiis que data sunt cognati-
 vis et amicis et dominis in casu non gressu **vii**
Quod de clericis beneficiariis qui officia ecclesie non implent sed
 ocio et voluptatibus et lasciviis vacant 2o p. vlti. ide
 et quod tales nichil minus hant in rebus ecclesiarum et eas reci-
 piendo spolunt ecclesias et tenent ad restitutionem omnium
 preceptorum reddituum in ecclesiis sunt stipendia militantis
 et aliorum pastorum iustorum et non luporum hoc aut intelligo
 in debitum servicium impendant pro se vel palios Quamvis
 non inra indixerint clericis personale residentiam in suis benefi-
 ciis tamen in multis casibus permittunt absentiam eorundem
 continue vel ad tempus et ideo quod si sit de foro contentioso
 credo quod sufficit ad salutem si ipse sua cura et diligencia et
 suis expensis prouidet quod ecclesia deat decenter officiet et quod populus
 sibi commissus sufficienter regatur et ipse quoque honeste vite

et morū bonū exemplū subditis oñdat et interdū perse-
 accedens ad locū vt desufficiencia huius pmissio certificet
 et p se certificet et p se officium diuinū exsoluat et ministris
 p possibilitatē bñficii sufficienter puidere gēhū in et
 tucū si ipse p se faciat hoc cū scit et potest nullā cū necia
 vel honesta impedit. Nouū enī statutū d. s. x. m. i. m. g. e. l. h. o.
 2. n. d. c. de elec. c. licet. Canon dicit q. sacerdos prochnali
 in ecclā prochnali psonali? residere tenet potest enī sup hoc
 ex cā epē dispensare ad tpe vt idem dicitur. *de hystriombus*
Quā tū clerici quā layci semultra hystriombus *q. v. m.*
 conferant querit hic vtrū omnes hystriones sunt in
 statu dampnatorū et an peccent qui vtrūq. ministerio
 eorū vel aliq. datū eis. 2. s. p. r. h. o. m. s. u. q. c. l. x. v. m. ar.
 m. ar. m. d. q. ludus est necius ad gseruacionē vite
 humane sicut idē r. h. o. p. bat. idē ar. m. ad oñm autē
 que vtilia ad gseruacionē vite humane sunt deputari pos-
 sunt aliq. officia licita et ideo officium hystrioni q. ordi-
 nat ad solaciū hoīb. exhibendū nō est p se illicitum
 nec sunt in statu peccati dū moderate vtrūq. v. nō vtrūq.
 do aliquib. illicitis verbis vel factis ad ludū et nō ad
 hibendo ludū negociis et tempib. indebitis et quāuis
 in rebus huānis nō vtrūq. alio offcō p pacionē ad alias
 hoīes enī p pacionē ad seipos et ad deū alias habent

senectus et vultus opacioris puti dū orant et sine passionē cō
 pomit et opacōes quāz ē paupibz alias largiunt. Unde illi qui
 moderate eis subueniūt nec peccant mercedē ministerii corū
 ipis tribuendo si autē supflua sibi intrales gsumunt vel etiā
 sustentant illos hysteriones qui illorū ludis vtiunt pōant
 q̄ eos in peccis fopentes. Vñ dicit Aug⁹ sup iohem. quod
 donare res suis hystionibz viciū sit immane n̄ forte aliq̄s
 hystio esset in extrema necessitate qz tūc eis eēt subueniēd⁹
 hinc pōtū geor. vlti. libro. vi. dicit. m. c. m. p̄. cū autē
 z sequi. et addit qz si aliquis ē malis hystionibz dat p̄
 adq̄seruandā familiā suā ne aialibz vitupet̄ nō credo tale
 peccatū mortali. et subūg⁹ de adulatoribz q̄ autē dare
 nō reputo eē mortale n̄ vel nimis appetit glē. h̄ causā
 sic herodes delectabat̄ qū sibi dabant laudes nō homi
 sed dei vel n̄ intendat^{4p} vel n̄ cupiat illā adulationem
 deū imp̄. Cū laudat̄ peccor̄ in desideris aīe sue. z
 deū d̄r ysaye. p̄le meī qui br̄m te dicunt ipi te decipiūt
 hec em̄ adulatio crimen est et tales adulatores quācūq̄
 eis inēmine depadagis et rheloneis. q̄o. vñ.

Post hec circa pedagia q̄. m. laye⁹ sū peccō. possit
 existē pedagiū vel rheloneū a clerico cū hoc ins habeat
 ap̄ncipe selari. 2fo. p̄. eby. lib. m. 2ub xxxix. decē
 libz et ex accōtibz et p̄. vi. ex quibz causis. v.

sed nūq̄ laic⁹ dicas q̄ nō p̄t q̄ nullus laic⁹ ē p̄tē h̄t in
 eccl̄asticis reb⁹. ex. de p̄titi. que in eccl̄ia. et. c. eccl̄a. Item
 ex. de reb⁹ eccl̄e n̄ alie. c. finali. Sed alexander pp. in q̄
 dā dē publicana incuria que incipit ad p̄tē rei me-
 moriā q̄ nō nulli. Sic decernit q̄ eccl̄e et p̄sone eccl̄asticæ
 ad pedagia sinovagia penit⁹ nō tenēt nec ad exhibendum
 talias p̄b⁹ sine pp̄is quas nō cā negociandi deferunt seu
 deferri faciunt vel transmittunt. **¶** Quid si quis fac
 deportari bladū vel vinū vel alias res ad usū suū. r. sine
 vite et familie necōiā nūq̄ tenēt pedagiū dare de h̄is reb⁹
 ff. de ebri⁹. idē. v. q̄ si quis dicendo q̄ nō. ē si q̄siverido
 sit inq̄ritū q̄ in rōnabilis est et nō tenenda. De h̄is n. reb⁹
 de quib⁹ questū est nullū debet pedagiū exigi. q̄ nō dat
 q̄ de reb⁹ que cā negociacionis vel mercimoniū veliūt
 de vectigali. et comis. Univerſi p̄vinciales. dē r̄n
 lex divina antiq̄ q̄ p̄sas hoc signare debet publicano per
 suām manu pp̄a q̄sēptā vorū quantitātē q̄tinentē et si plus
 p̄tēt illud q̄mittit ut ff. de publicana et vectigali si publi-
 ca ff. r. **¶** Deinde circa talias q̄ utriū p̄sone eccl̄asticæ
 debeant solvere exaccōnes vel tallias quas interdū requirunt
 q̄ntitates vel scabini rōne possessionū domorū vel p̄diorū
 vel reb⁹ pp̄is eccl̄is vel eccl̄asticis p̄sonis legitime acq̄sitis

240. §. Alex. imp. dicitur qd nonnulli huiusmodi illicita sunt exigi
 a personis ecclesiasticis vel personis huiusmodi vel res huiusmodi sunt infra illorum
 districtum vel territorium constituta nec possunt eos intrare ut
 distrahant res illas vel ex manu sua ponant. **De bellis. xij**

Quia bella primo quod que existant ad iustum bellum 240. §. 240.
 infu. q. xl. art. 1. dicitur qd tunc existunt ad iustum bellum primo §.
 auctoritas principis cuius mandato bellum est agendum qd privata
 persona potest ius suum in iudicio persequi per quocumque multitu-
 tudine qd in bellis fieri non potest ad privatam personam sedo requiritur
 iusta causa ut §. illi qui impugnantur ex aliqua culpa hoc meren-
 tur ut aug. dicit in lib. 1. q. 1. iusta bella debent diffiniri
 que volunt in iuriis si gens vel civitas plectenda est
 que vel iudicare neclexerit qd alius impbe factum est vel red-
 dere qd p iniuriam ablatam est Tercio ut sit intentio bellan-
 ti recta qui si intendit vel ut bonum promoveat vel ut
 malum evitet. **xij** **Q**uia clericum bellare non licet
 240. §. 240. c. q. art. 1. dicitur qd non licet clericis bellicas
 negociaciones exercere duplici ratione primo generali ratione
 qd huiusmodi exercitia inquietudines huiusmodi et ideo multum impediunt
 animam a contemplatione divinorum et laude dei et oratione pro populo
 que ad officium pertinent clericorum. 1. 1. 1. Nemo militans
 deo implicat se negotio seculi. Sedo speciali ratione omnes enim
 ordines clericorum ad altaris ministerium in quo sub manto re-
 presentat passio christi §. illud 1. corin. xi. Quocumque man-
 pa huiusmodi et calicem biberis mortem domini au do. ve. 2 ideo non

16 21
oportet eis effundere sanguinem sed magis patros ad propriam sanguinis
effusionem pro christo ut imitentur opere perseverant ministerio et pro
hoc institutum est ut effundentes sanguinem et sui peccati sunt irre-
gulares **XIII** Verum in bello liceat uti insidiis **2o** p.
tho. 2de. art. 11. in bello iusto licet uti insidiis occultando
si ab eis proprie volumus eos impugnare quod proprium nunc non re-
nemus eis appare, sed non licet eos sic decipere quod dicatur eis
falsum vel quod non serventur promissa **XV** Verum licitum sit esse
bellum in diebus festis **2o** ne quere supra li. 1. r. x. de
feriis qone. 11. **XVI** Quilibet gressus domini iusticiam de vasallo
suo cum sit eam qd. et 240. p. ebur lib. 1. rub. xxxij. de renga
et pace p. 11. qd. sit iustum iusticiam **2o** qd. cum domini immediate sub
est principi de vasallo ipse gressus et velit iusticiam via eligere qd
ad minima gressu qd. non dicat sibi ius sed vel auctoritate princi-
pis gladium assumat vel ad dyocesium vasalli recurrat ad am-
monitionem si obedire noluerit exigentibus ratione peccati. **2o** de
iudicis. novit Et si parum in exigentia peccati exire
dyocesium ipse et res eius exponet. qone. 11. art. xi. **2o** r-
sus 2. c. quisque ex. de hereticis exigentibus p. 1. Sic recur-
vere debet brachium solvere ad ecclesiam sic et sit **2o** de
iudicis cum non abhorre p. f. ult. **XVII** Verum vindicta sit
licita **2o** p. th. insu. q. c. viij. art. 1. **2o** qd. vindicta
paliquod malum infligitur peccanti Est ergo in vindictione

Considerandum vindicantis animū q̄ si intencō vindicantis p̄ncipali
 ferat̄ in malū alteri de quo vindicam̄ sumit et ibi quiescat nō
 est licita q̄ delēari in malo alteri p̄met ad odiū q̄ caritati
 repuḡt̄ qua omnes hoīes debem̄ diligere nec aliquis ex
 cusat̄ si malū illi qui sibi malū intulit iniuste sic non
 excusat̄ aliq̄s qui odit se odientē nō n̄ debet homo peccā
 malū p̄ccā hoc q̄ ille peccauerit p̄us impiū hoc n̄ esset
 vinci malo q̄ apl̄s Romo. xij. Noli vinci malo sed vince
 in bono malū Si vero intencō vindicantis ferat̄ p̄ncipali
 ad aliq̄ bonū adq̄ puenit̄ ad penā peccantis puta ad emen
 dacōnē peccantis vel saltē ad horribicōnē eī et quierem
 aliorū et ad iusticie p̄servacionē et dei honorē potest vin
 dicio esse licita aliis circūstanciis obseruatis **XVIII**

Quando malorū iniurie ab om̄is sustinende sunt vel nō
 2^o. p̄. 2^o. idē. art. ij. et m̄. d̄ q̄ mali tollerandi sūt
 ab om̄is in hoc q̄ ab om̄is iniurias p̄as sustinent̄ patienter
 p̄ q̄ op̄t̄ 2^a sup̄ d̄ Cant̄. Sicut libū d̄ Glosa. 2^o
 fuit boni qui malos tollerare nō potuit. nō aut̄ tolle
 rant eos vt sustineant̄ iniurias dei et p̄ximorū d̄
 eū crisost̄ sup̄ math̄. in p̄p̄is iniuriis quēpiā esse pa
 cientē laudabile est iniurias aut̄ dei dissimulare nimis
 est impiū hoc est tū intelligendū qū iniuria allat̄ p̄
 sone ad solā p̄sonā p̄tinet̄ Tunc n̄ patienter sustinēd̄
 est Qū aut̄ iniuria allata p̄sone redundat̄ iniuriam dei

et ecce tunc debet alijs ppia iniuria videri ut per deheya
 qui fecit igne descendere sup eos qui venerant ad ipm capiē
 dū vt legit. m. 24. 1. Simili. helisens maledixit puero
 ipm deridendo m. 24. 7. et silvester papa excommunicavit
 eos qui ipm maxillū miserunt vt hēt xxiii. qdus. m.
 h) pcepta pacie intelligenda sūt s pacione animi vt
 dicit aug. in lib. de sermone dō in monte sed vlti lib. vi
 c. viii. f. et siquidē et sequ. cō repulsionē iniurie
 sic distinguit. Cui aut ecōn ledit et tūc tenet platus
 se opponē si potest vt sit pastor nō mereamur. Si non
 potest tenet innocere auxiliū brachii secularis si sperat
 se posse. Nequi hoc pbat ibidē de repulsa vero ppe iniurie
 distingwendū est q vel ra pualer iniquitas q nō hēt
 locū iusticiā et tūc paciam et orōib) pugnandū est tm
 n forte de zelo iusticie solis verbis & redargunt violato
 rū iniuria hoc n. horū pbat aug. in epla de puero
 centurionis dicens sic pcepta pacie magis sunt ad ppa
 cionē cordis quā ad opus q in aperto fit vt teneat in
 secreto: nimi paciam In manifesto aut id fiat q viderur
 eis pdesse quib) bñ velle debem. Vñ et dō se penciētē
 reprehendit. jo. xviii. et paulus percussus in facie dixit
 penciēt te deus ptes dealbare act. xxiii. Si iurem
 nō pdest tūc penciēti vnā maxillā quantū ad pmpri

tudine animi pbenda est altera nec resistendum est malo qd p
parentm psecutores lucrari possunt deo. Si aut temp pacis
ecce et iusticie est rectu tue sec) est et ideo tue distis wed)

est p distinctione que ponit insu rem. e. r. p. xviii. na
deum p tertia sententia sine opinione que quis est **xxv**

Quid de vindicta immultitudine cu est in aliquo scdere 22fo
in fin libro tercio. r. xxx. de scndalo qde vii.

Deinde circa solutiones qd q sit in vis **desolucioib. xx**

si aliq obliuif debitis no ht unde solunt 22fo p. ebif. libo
m. 22ub xxij. de cessione bonoru. Si aut no ht quis vn
solunt et cedit bonis no detridit. incarcere vt. e. qui
bonis cedit. pas. lib. r. Nec excoicand) est. et si excoicentm
absoluit recepta ydonea cauce desolucio debito si nd pig

ore fortuna deuenierit. **xx. desolucioib. Odoid). Sed nec**
tunc condempnit n inq) fac post habita. f. rone ne esent
Nec n. fraudand) est alimetic cottidianis p leges. forma
tu restituendi in foro pniati ponit insu. rem. e. r. p. xxij
Eud si hui) psona. z. p. xliij forma restituendi.

Quia in hoc titulo aliqua fit mencio **de testamento xxi**

de testamento circa materia hanc qd quis possit facere te
stamentu 22fo p. ebif. libo. m. 22ub. xxij. de testamento p.
v. quis possit d. q. r. p. facere testamētū qui potest do
nare p. ergo p. familiae si minor est xij. annis Sed no

filius factus. non servus nec ille qui simul natus servus et matris
 nec is qui propter renuntiavit pro matris filii familiae testamentum
 facere de castro paroli **XXII.** Verum clericus possit
 testamentum dare ecclesie donare **240.** s. ebrif. si sit filius
 familiae de omnibus hiis que obvenierunt eis sine exarvificio sine
 sine alio modo in persona testari potest. **ex.** de testamentis re-
 lictu s. hez. dareb. aut ecclesie iure testamenti donare non
 potest sed cum de potest. ut pz. c. c. relatu die rone ebrif
 li. 11. 22ub. **XXIII.** de donacoib. s. vi. et q. v. ult
 q. q. s. verudo generalis tenet q. plati sani et sui opores
 pecunia equos fructus et res se moventes et mobiles
 donant prohibitu voluntatis possent tamen si nimis exce-
 derent reprehendi q. totum committendum est arbitrio
 boni viri. **ar. ex.** de donacoib. aplice. 2. c. et ceteru
 et. c. firmitate **XXIV.** Quid de testamentis eorum
 qui monasterium ingrediuntur **240.** s. ebrif. ide. 22ub. de testa-
 s. v. Quid possit Si filios hinc ingrediuntur monasterium nullo
 modo testamento permittit ei postea bona dividere. **XXV.**
 q. 11. Si qui mulier. ide. puto et si filios non habeat
 quocumque annu professionem infra annum cum et ad selem reverti
 possit. **ex.** de regulamb. statuimus **XXVI.**
Quid de heremitis **240.** s. ebrif. ide. Si non renun-
 taverint propter nec se alicui ecclesie tradiderint vitam

mutando testari possunt. xix. q. ij. §. ij. paulus **xxv**

Qualiter officiat testamentum 2o. §. eby. §. vi. Quali
officiat h. §. leges requirunt vij. testes. tñ si lesatur
ecclie vel ad pias necitates sufficiunt duo vel tres testes
vt. c. de testamentis cu. cas. et. c. velatum. i. Quidam
tñ dicunt leges illas p. canones reuocatas eadem po
nit Gausfre. **xxvi** Quid si testator no. vlt. q. testes
sunt quali. suu. ordinavit testamentum 2o. §. eby.
ide. v. Sed e. si potest tñ. causa. clausa. testamenti
representare testib. et. dicit. hoc. est. testamentum. meum.
rogo. vt. subscribatis. et. si. ipse. vel. alius. pro. eum. ipse. sub
scribentib. subscripsit. valebit. c. c. hinc. consuetissima. q. si
manu. p. totum. scripserit. et. posuerit. in. scriptura. q. manu
sua. officit. no. requirit. alia. subscripcio. **xxvii**

Quibus verbis debeat fieri testamentum 2o. §. eby.
ide. v. no. refert. quantum. ad. p. f. c. o. n. e. testamenti. 2o. n.
refert. m. dicit. per. heredem. instituo. vel. voluntatem
meam. cu. disponi. q. m. itto. q. no. videt. decedem. intestat.
c. c. t. cu. e. nec. e. error. no. is. no. q. cu. devoluntate.
stat. nec. e. curandū. de. verbis. testatorū. q. plerūq.
abusine. locūt. c. de. testamento. l. vlt. **xxviii**

Quali. confirmet. et. an. possit. mutari. 2o. §. eby. §. vi.
vij. Quali. confirmet. confirmat. p. mortem. testatoris. n.
aliquo. interuenierit. Sed. e. an. mortem. quocūq. mutari

p̄t̄ si pacto quoniam ne mutet̄ .c. de pactis pactū q̄ de doli
Quid si quis rē alienā leuauerit nūq̄ tenet̄ heres **xxix**
 eam p̄stare 240. §. eby. §. adq̄ heres distinguere utrum
 testato ip̄m rem ignoraret alienā esse .et tūc nō tenet̄
 heres n̄ forte cui relinq̄ba p̄sona esset giuncta puta uxor
 vel alia cui erat desuo tūc relinquit̄ q̄ tūc tenet̄ legatū
 .c. de legatis cū alienā rem vel res alienā eēt heres .q̄ rē
 tenet̄ heres ut .ff. de leg. 1. vñ ex familia .§. Si rem tuam
 Si aut̄ in tali casu .is cui res est nō uult ip̄m uendē vel uult
 sed p̄ magno et graui p̄cio tūc tenet̄ heres officio iudicis p̄stare
 iusta existimacōne §. leges n̄ forte sit res cuius gmercium
 nō hēt 240. tū q̄ ḡrū h̄i uidet̄ d̄c. d̄c. ex .c. filij noster

Per q̄ coget̄ heres uolūtate defuncti 240 **xxx**
 §. eby. §. 27. et p̄que p̄ ep̄m ip̄is casis et infra annū
 a tēpe monicionis numerando quo elapso ip̄emet ep̄e ex
 ept̄. ex .c. no. quidē et .c. si heredes 240. obstante ē si re
 scator h̄ interdixit .ne ep̄e int̄mittet̄ se .ex .c. tua **xxxi**
Quid si quis aliq̄ testari p̄hibuit 240. §. eby. idē .v.
 uel ab eis erit hereditate repellend̄ ut .c. si qui aliq̄
 testari p̄hibuit .l. prima **xxxii** **V**erū mortuus sē
 ciat aliq̄ det̄mentū ex hoc q̄ ehe quas mandant
 dari retardant̄ 240. §. r̄ho. in q̄dā q̄e de quolibz d̄cedū
 q̄ quantum ad meritū ehe nullū det̄mentū patit̄ defunct̄

expedita tarditate maxima si quantum impo fuit cam
adhibuit ut ad h[oc] elie cito darentur Quia meritum p[ri]m[um]
p[ri]m[um] ex voluntate et intentione dependet Sed quantum
ad effectum tunc pariter d[omi]n[um] non quidem ut p[ri]m[um] tarditate
puniat Sed q[uod] remedium et non adhibet d[omi]n[um] suffragia
differunt quibus plurimum inuaretur xxxiii

Verum executor debeat tardare distributionem clarum
ad h[oc] ut res defuncti melius vendantur 220. §. r[ati]o. in
quada[m] q[ue]stio[n]e de quolibet d[omi]n[um] q[uod] in mora modica t[em]p[or]is non videtur
esse periculum magnum v[er]o si executor p[ro]modicum t[em]p[or]is elias
dare differat ut res defuncti melius venditis amphores
elias dare possit laudabili hoc facit Si vero e[st] c[on]tra
p[ro]m[iss]i t[em]p[or]is differat elias distribuere ut in modico amplio
res elias faciat non videtur esse absque culpa q[uia] forte de
functi apud auctoritatem liberat in quo ex[ist]it remedium su
fragiorum maxime necessarium erat hoc autem relinquit
prudens executoris ex[ist]imari ut §. consideratis dilacione
t[em]p[or]is et q[ui]d d[omi]n[um] p[er]sone que citis vel tardis liberanda
est et e[st] e[st] quantitate auer[er]i eliarum faciat q[uod] vide
bitur expedire defuncto *desuccessionibus abintestato xxxiii*

Post h[oc] subiicienda sunt aliqua de successione abintestato
quoniam ergo p[ri]mo q[uod] modis dicat quis intestat[us]
220 §. e[st] h[oc] l. iii. 220. §. xxvii. de successione ab
intestato §. q[uod] modis. iii. §. si nullum fecit testam[en]tum

vel fecit sed nō iure vel iure fecit sed postea ruptū est vel
 nō est ruptū Sed heres voluit adire hereditatē idē cause
Quis et quo ordine succedē debeat intestato **xxxv**
 ff. de test. l. i. ff. de leg. i. l. i. et ff. de leg. i. l. i. et quali. clerico morienti
 si nō sit sint cognati et agnati. nā hii potiores sūt in suc-
 cessione peculij. s. succedit ecclā iure aut cognacionis
 vel agnacionis l. i. deo decedente succedūt pmo descenden-
 tes Sedo ascendētes deinde collaterales p̄ximiores hii
 oibz deficientibz succedit vxor postremo fiscus et hoc in-
 tellige vbi pactū vel consuetudo p̄iudicat **xxxvi**

Quo ordine succedant descendētes ff. de test. l. i. ff. de leg. i. l. i.
 et ff. de leg. i. l. i. In successione ab intestato potior est cā descendētū
 si sup̄sunt. vñ. ex li. antea nō elicit̄ auctōr q̄ p̄o. c. de
 suis et legit̄ liber. in quo sic h̄et̄. In successione mortui pa-
 tris famul seu filii famul liberi ei si sint. oibz aliis p̄lari
 succedunt primi quidē gradus equalit̄ nepotes et vltimi-
 ores instirpes nō distinguo sexū vel iura p̄tatis sed
 nāli cā inspecta Succedunt ergo p̄mi liberi si sint sū
 masculis sū mulier. c̄li. aut̄ nepotes succedūt instirpē
 i. in eā partē quā eorū parentes habituri erunt si vine-
 rent Vñ si quis ex vno filio vnicū nepotē suscepit
 et ex altero decē vel plures t̄m accipiet vnus ex p̄a
 vna quātū decē ex altera parte. c. de suis. 2. legit̄

h. l. 17. h̄ descendētibz Sec̄ est decollateralibz qui succedunt
 inequalibz porcionibz n̄ incasu. s. qm̄ filii p̄mortuorū fr̄m filii
 instirpes succedunt. Ita ē succedit emancipat̄ sic seruis
 qui est in p̄tate sua et h̄. p̄. quosdā sū succedunt abintestato
 sū ex testamento Sed dñs meus est gr̄ua qui dicit q̄ tm̄ h̄
 locum habet abintestato **xxxvii** Quali. deficientibz
 descendētibz succedūt ascendentes 2fo. p̄. ebrif. idē. s. sic
 vidisti p̄. legem auctent̄. et. c. interuallū. Defuncto sine
 liberis p̄ntes si soli sūt succedūt p̄ferunt p̄ p̄r̄ auo si ambo
 sup̄sunt. p̄r̄m̄ quidē dimidia maternis vero dimidia delata
 h̄ dispar. sit eorū numerus. i. si ex vna tm̄ parte est auus
 maternus et ex altera parte auus et auia p̄r̄m̄i. quantū
 habebūt auus et auia p̄r̄m̄i h̄ duo sint tm̄ tm̄ capiet
 auus m̄r̄m̄ h̄ solus sit Sed si cū p̄ntibz fr̄es sorores
 ve utrūq̄. i. ex utroq̄ parte quēdā sup̄sūt vocant̄ cū ascē
 dentibz in gradu p̄ximo. i. succedūt equalit̄ cū p̄r̄e et m̄r̄e
 et auo et auia et aliis ascendētibz. Idē est ē defiliis fr̄m
 ex utroq̄ latere quinetorū ita etiā succedit femina sicut
 masculus nec refert utrū sit seruis vel emancipat̄ **xxxviii**
Quali. succedunt collaterales 2fo. p̄. ebrif. idē. s. p̄. viso
 ergo p̄. legē auctent̄. et. c. deleḡ hered̄. cessante successi
 one linee descendētis et ei que sola sit ascendētis vocā
 p̄mo fr̄ fr̄isq̄ p̄mortui instirpē. s. Dico autē defr̄e esse

p filijs . fr̄is inq̄ qui ex utroq̄ parte ḡtinat eūde decem herē-
 ditate s̄nt et si nō s̄nt ibi pentes s̄ntites nec alii ascende-
 res nec patrum et filii s̄m totū percipiūt Et si aliqui
 s̄nt ascendētes cū ip̄is vocant̄ filii s̄m p̄moruorū
 In hac successione cessat oīs diff̄a sexus et emancipaci-
 onis post fr̄es ex utroq̄ parente et eorū filijs admitti-
 tur ex uno latere fr̄es et sorores cū quib̄ et filii eorū
 si quis iam discesserit ex eis . hic t̄m hūc ordinē serua-
 ut in reb̄ m̄nis soli uterū vocent̄ In reb̄ vero
 p̄nis soli ḡs̄nei In aliis vero ḡnter vocabuntur
 post fr̄es s̄m filios vocant̄ quicūq̄ gradu s̄nt proxi-
 miores ut patres gradu p̄ter admittant̄ sublata diff̄a
 masculinū et femininū sola namq̄ cognatio spectat̄ in
 talib̄ admittit̄ cognati infinitū ex quo gradus atten-
 cie p̄bat̄ p̄deā intellige de fr̄ib̄ legitimis et n̄alib̄ **xxxv**
Vtrū naturales t̄m sibi inuicē succedant 2fo s̄ . ebf̄
 idē videt̄ q̄ legē autem q̄ sibi inuicē nō succedant auḡ
 t̄m dixit q̄ succedunt n̄ales aut̄ filii ut dicit ebf̄ . lb̄ . f̄ .
 cē . successiones . v̄ . q̄ de n̄alib̄ intorū succedūt . s̄ . legē
 si alii nō s̄nt . sp̄m̄ aut̄ nūq̄ 2fo s̄ q̄ p̄deā in multis
 locis ḡs̄verudo p̄iudicat **xl** . Quid si sit des̄verudie
 terre q̄ mortuo homine sine filio d̄ns terre totum
 accipit 2fo . s̄ . ebf̄ . lb̄ . m̄ . 2rub̄ . x̄ . de n̄tis exhibeo

ventre. v. ult. In locis quibusdam consuetudo est quod si rusticus
 decedit sine filio vel alia descendente deus totum occupat
 iure peculij. et dico talem consuetudinem servandam si precepta
 sit potest. n. deus allegare quod ab inicio huius pacto fuerint sic
 cassati vel locati ad quod probandum inducet consuetudinem que
 est optima legum et dubiorum interpretis. Sic ex de consuetudi-
 ne cum dilectis. ad hunc in litem. c. xxv. v. die terra quocumque
 non vendet imperium quod meum est et vos advene et coloni
 mei estis. **de preceptis. xi.** **M**erita preceptione quod
 cum ad preceptionem requiritur bona fides quod fiet cum aliquis du-
 bitat an res sit sua et hinc incerta causa dubitationis. 240. ff.
 ebrif. libro 20. ff. de preceptis. sub rubrica. de precep-
 tione rerum immobilium. ff. in. que existant. ff. verum quod
 v. quod si quis de talis de hinc adhuc bona fide ut fructibus
 utat. ff. de usuris. qui scit. ff. bone fidei et sic precep-
 tuum facit debet tamen ab aliis perquirere veritatem ut sic
 ad eam perveniat. **xli.** **Q**uid si prelati hinc consuetudinem rei
 aliene sed ecclesia hinc bona fide. 240. ff. ebrif. v.
 quod si prelati. dicunt quidam quod tenentur denunciare ei que
 credit dominum et sic purgabit consuetudinem et tamen tenentur
 defendere ecclesiam ut dicunt nec sua confessio ibi operit
 ecclesie nisi ubi defectus suo ageretur in videtur quod contra faciat
 si habeat consuetudinem circa sui et aliorum prebatorum si qui sunt

qui melius nouerint necesse ueritate qz ab illis querendum
est. et si hinc consilio inuenierit qz aliena sit res ipam resti-
tuet imputandum n. cet ei si sup vacua lite exerceret
nec qz consilium debet agere. Quod si plar qz sciam lesam
habuerit capitlm vero bona. dicat plar defendaris
vos pnt melius poteritis. asangne aut hui ce volo qz
sint munde manus mee ... **de iudicibus .. xliij...**

Deinde circa iudices qz vtrū iudex possit aliquē iudi-
care ē si nō sit alij accusator. **2^o s. tho. insū. q.**
lxvij. art. iij. dō qz iudex est interpret iusticie vñ
dicē philosophij. in v. ethicorū ad iudicē qz usunt sicut
ad quādam iusticiā aīatā. iusticia aut nō est ad seipm
sed ad alterū et ideo oportet qz iudex inter alios duos
diudicet qz quidē sit cū vnus est actor et alius est reus
et ideo in criminibz nō pōt aliquē qdempnare in iudicio
si iudex nō habeat accātorē. **3^o Aliud act. xxv.** Non est
qz uerūdo romonis aliquē qdempnare hōiēm pns quā
is qui accātor. pntes habeat accātores. et locū dese-
dendi accipiat ad abluenda crimina que ei obiciuntur.
Archylominj tñ interdū infamia hē locū accātoris
vñ sup **gn. iij.** Vox sanguinis fratris tui abel ē
Dicit glosa. euidentia patrari sceleris accusatore nō
eset in denunciacōe aut qz nō intendit punicio
peccantis sed emendacio. ideo melius agit qzra cū

cuius peccatum denunciatur. sed pro eo et ideo non est ibi necesse
 accusator. *Alm* **V**erum iudex licite possit penam
 relaxare. *2fo. p. r. ho. idem. art. m.* Sed quod duo sunt quod
 tunc ad propositum pertinet contra iudicem. consideranda. quarum unum est
 quod ipse licet iudicare inter accusatorem et reum. Aliud autem quod ipse
 non fert iudicij sententiam nisi ex parte parte sed nisi ex aliena. scilicet
 publica. Duplex ergo ratio impeditur iudex. ne reum a pena
 absolvere possit. primo quidem ex parte accusatoris ad cuius
 ius quicquid pertinet ut reus puniatur puta propter aliquam iniuri-
 am in ipsum commissam cuius relaxatio non est in arbitrio alicuius
 iudicis quod quilibet ius suum tenet reddere unicuique alio modo
 impeditur ex parte rei publice cuius parte fungitur ad cuius
 bonum pertinet quod malefactores puniantur. Sed tamen quantum ad hoc
 differunt inter inferiores et inter supremum iudicem. sed
 principem cuius est plenarie potestas publica commissa. Iudex enim
 inferior non licet parte reum absolvari a pena contra leges
 a superiore sibi impositas. vnde sic illud *jo. xix. 2fo* haberes ad-
 versum me partem ullam. dicit Augustinus. tale dederat deus partem
 te pilato ut eum subcesaris partem ne eum omnino liberum
 eum accusatum absolvere. Sed princeps qui licet plenam partem
 in re publica. Si ille qui passus est iniuriam velit remittere
 poterit eum licite absolvere. si hoc publice utilitati
 viderit non esse nocuum. Si autem inordinate remitte-
 teret et communitati noceret. tibi expedit maleficia pu-

mira et noceret et persone cui illata est iniuria que recon-
 pensacione accipit per quondam restitutione honoris in pena
 iniuriarum ... **xlvi.** **U**trum iudex possit penam dimittere
 vel: *inst. 220. §. ubi. libro. v. rubri. i. de accusacoib. in*
quisicioib. §. c. §. v. quis sit effens. res quiveto pponi debet
 pena ordinaria et certa si in iure statuta inveniantur. al' arbi-
 trario suo mittit penam. *c. de. vi. publica vel privata. l.*
servos. qui inf. et ex detrauslacoib. c. ult. In iudicio
 tu semp debet declinare suam vo' ibi. veru' in modum
 v' accionis: agit p' iudex penam legis mitigare ex
 ca' pura qm no' ex p'ito sed cau' pcedente culpa fuerit
 omissa ita q' delinquens dolo caret vel q' no' habuit
 effem' iniuria etati § perit vt pena minor imponatur
 perit § senectuti sed et aliter punit nobilis. aliter
 plebe ei. aliter liber. aliter servus sed et exca' augeri
 potest pena pura qm multis crassantib' opus est exemplo
 et hoc inordinariis criminib'. iudex aut ordinariis
 tunc dicitur penam minui vel augeri cu' iudex no' servat
 id q' iuralib' servare q' s'venit. puto tu' demore v' usq'
 iuris q' vt quis criminali' acc'atur et q' sit se q' misisse
 delictu' q' tunc possit iudex exca' diminueri nisi forte
 timore p' bacione q' sitaret vel n' imminet p'iculu' ecce
 vel anime. v' vero iudex ex officio suo ponit p'cedit ne
 imminet p'iculu' ex hoc ecce vel anime potest penam

diminuere vel augere iudices tñ mñ tempis nō p̄cā lesiōā
penas augent vel minuunt sed ināriū suarū piculū delinq̄
tib) parcunt et iusticiā p̄ pecunia vendunt .. **xlvi**..

Quid si quis quisit crimen p̄t̄ q̄ merito decapitand) erat
et mutat̄ in pecuniariā penā 2fo. p. dicit. idem. v. vni
aut̄ 2fo. p̄t̄ queri ē si iudex velit h̄c q̄q̄ possidet rēpale
2fo. sic legit̄ iob. c. 17. pelle p̄ pelle. et tūc que h̄o h̄t
dabit p̄nā suā. q̄n̄ imo talis debet dare q̄q̄ fuerit
postulat). 2fo. 2xi. domū illi) occident q̄ si precū ei imp̄t̄
tñ fuerit dabit p̄nā suā q̄q̄ postulat) fuerit **xlviij**..

Utrū iudex in iudicando possit ferre suā h̄c q̄ra
veritatē q̄ nouit propterea que sibi p̄ponit̄ hanc q̄nē
q̄re supra libro. 1. ti. xi. de iuramento et per iuris
questione **xlviij**.. **C**irca aduocatos q̄. utrū
aduocat) teneat̄ p̄stare patrocinū cō paup̄ū 2fo.
p. r̄ho. insū. q̄c. lxxi. art. 1. d̄d q̄ cū p̄stare patro
cinū cō paup̄ū ad opus m̄c̄ p̄tinet̄ idē ē h̄ d̄d q̄
et de aliis opib) m̄c̄ nullus enī sufficit oib) op) m̄c̄
impendere et ideo sic aug) d̄c̄ in libro. 1. de doctrina
xp̄iana cū oib) p̄desse nō possis. h̄is potissima consi
lendū est qui p̄locorū vel temporū vel quaruilibet
rerū oportunitatib) p̄stet) ē. q̄. quidā forte iungunt
dicit aut̄ p̄locorū oportunitatib) q̄ nō tenet̄ homo

p̄mūdū querē indigentes quib⁹ subueniat sed sufficit si eis qui
 sibi occurrūt op⁹ m̄ie inpendunt. Vñ d̄. exo. xxm. Si
 occurreris bono inimici aut alino erranti redue eum
 addit aut et tempū q̄ nō tenet homo furire necesse
 alteri⁹ p̄uidere sed sufficit si imp̄ri succurrat Vñ d̄.
 r. jo. m. Qui videt fr̄em suū necitate paciente
 et claudit viscera sua ab eo ⁊ c̄ et subdit vel quālibet
 rerū q̄ hō sibi quic⁹ quacūq̄ necitudine maxime
 debet curā inpendē. p̄ illud. i. thymo. v. Siquis suo
 vñ et maxime domesticorū curā nō h̄t fidē negauit
 Quib⁹ tū gerrantib⁹ q̄siderandū restat utrū aliquis
 paciāt tantā necitate q̄ nō in promptu appareat quō
 ei possit alē subueniri vel p̄ se ip̄m vel p̄ alia p̄sonam
 magis gūctā aut maiore facultate h̄ntē nō tenet
 ex necitate indigenti idē venire. ita q̄ nō faciēdo
 p̄cet quāuis si subueniat in tali necitate laudabili
 faciat vñ aduocat⁹ nō tenet semp̄ eē paupum parva
 omniū p̄uere sed solū occurrētib⁹ q̄dicionib⁹ p̄cedis
 alioq̄n oporteret eū om̄ia alia negocia p̄termittere et
 solū case paupū inuadis intendē et idē d̄ de medico
 quantum ad emmacionem pauperum ... **xlj** ...
Utrū aduocat⁹ defendendo iniustam cāam peccet 240
 p̄ d̄. idē. aut. m. d̄ q̄ si hoc scienter facit absq̄
 dubio grauit̄er peccat q̄ illicitū est alicui cooperari

ad malū faciendū sine consilio sine adiuvando sine
 quolibet consensu. Advo. 1. Digni sunt morte nō
 solū qui faciūt sed et qui consensuunt & c. Ad restitucōes
 aut tenet eis dampni q̄ q̄tra iusticiā altera pars
 currit. Si aut ignoranter iniustā cām defendit
 putans esse iustā excusat̄. p̄ modū quo ignorancia ex-
 cusari potest. Si vero impiō credit iustā cām eē et
 postea in processu appeat eā eē iniustā nō debet eam
 p̄dere ut s. alia partē inuat vel secreta sine case alii
 partē reuulet potest tū et debet eam deserere vel
 eū cui cām agit adcedendū inducē sū ad p̄ponendū
 sū aduersarii dampno. 2^o de hac materia statutū
 Grega. x. in geilio lugd. v. inter alia dicit q̄ aduocati
 singulis debet annis inuare q̄ nō foueant n̄ iustā
 cām et idē de p̄curatoribz. et q̄ aduocatus nō debet
 in vna cā p̄solario accipere vlt̄ xx. lib. diron. procu-
 rator nō vlt̄ x. lib. 2^o de p̄. 2^o de p̄. c. ar. ar. m
 q̄ aduocatus defendenti cām iustā hōmū est prudenter
 occultare ea quibz impediri possēt processus eius. Non
 licet autē ei aliq̄ falsitate vti *de testibus. q̄o l.*

Post h̄ circa materiā testium p̄mo q̄ vtrū homo
 teneat̄ ad testimonium ferendū. 2^o de p̄. 2^o de p̄. c. insu. q̄
 lxx. ar. 1. dicit q̄ in testimonio ferendo distinguedū
 est q̄ aliqui requirunt̄ testimonium alicuius aliqui nō requirunt̄.

Si requiritur testi^m. alicui⁹ subditi auctore superioris cui in hiis que
 ad iusticiam pertinent tenet obedire non dubium est quod teneatur
 testi^m ferre in hiis in quibus per ordinem iuris testi^m ab eo exigitur
 puta in manifestis et in hiis de quibus infamia precessit. Si autem
 exigitur ab eo testi^m in aliis puta in occultis et in quibus infamia
 non precessit non tenet ad testificandum. Si vero requiratur eius
 testi^m non auctoritate superioris cui obedire tenet tunc
 distinguendum est quod si testi^m requiritur ad liberandum hominem
 vel ab iniusta morte seu pena quacumque vel infamia falsa
 vel in aliquo dampno tunc tenet homo ad testificandum
 et si e^o testi^m non requiratur tenet facere quod in se est ut veri-
 tatem denunciet alicui qui ad hoc possit prodesse. Dicitur in imp^o
 Eripite pauperem et egenum de manu peccatoris li. Et pro xxiii
 Erue eos qui ducuntur ad mortem et ad 20. 1. Digni sunt morte
 non solum qui faciunt sed et qui consentiunt faciendis. Ut dicitur consensire
 est tacere cum possis arguere. Super hiis vero que pertinent
 ad condemnationem alicuius non tenet aliquis ferre testimonium
 nisi cum a superiore compellitur per ordinem iuris. Quia si circa hoc veri-
 tas occultaretur nulli ex hoc speciale dampnum nascitur et si immine-
 at periculum accusatori non est curandum quod ipse se in hoc periculo
 sponte iniecit. alia autem ratio est de reo cui periculum imminet
 eo volente. . . **11.** Verum licent homini testi^m de hiis que ei in
 secreto commissa sunt. 220. §. rtho. e. art. ar. 11. Ad quod de illis
 commissa sunt in secreto professione nullomodo debet testimonium

ferre qz hñi nō scit vt hō sed tanq̄ dei minister & manus
 est vinculu sacramēti quod hōis p̄cepto Circa vero ea que
 alteri hōi subsecreto gmittūt̄ distingwendū est Q̄m̄ n̄
 sūt talia que statū adnoticiā hōis venerint hō ea manife
 stare tenet̄ pura si p̄meret ad corruptionē multitudinis
 spūalē vel corpale vel mis̄ vel dampnū alicuij p̄sone
 vel si q̄ est aliud hñi q̄ ius p̄bare tenet̄ vel testificando
 vel denunciando. et q̄tra hoc debitū obligari nō potest
 nō p̄secuti gmissū qz in hoc frangeret fidē quā alteri
 debet Q̄m̄ vero sūt talia que quis p̄dere nō tenetur
 Vñ potest obligari ex hoc q̄ sibi subsecreto gmittuntur
 et tē nullom̄ tenet̄ ea p̄dere ē ex̄cepto superioris qz
 seruire fidē est de iure naturali nichil aut̄ potest p̄cipi
 hōi q̄ est q̄tra id q̄ est de iure naturali **ly** ...
Que discordia testū infirmit̄ testimoniū vel non
 2fo. p̄. vlti. hb. vi. tract. ij. c. xij. f. q̄cordare
 testes debent q̄cordare incircūstanciis. que hoc. versu
 ḡnerit̄ Res p̄sona locus gradus q̄dicio tempus. Res
 qz si vnus dicit de vna re vel de vno fcō et alius de alio
 testimonia sūt singularia. p̄sona nū̄ intersunt singu
 laria testimonia si de diuersis p̄sonis testificant̄ Locus
 ē reddit̄ testimoniū in efficac̄ vt p̄z in exēplo dē̄m in
 cā susanne Gradus qz in matrimonij q̄one si testes depo
 nant diuersos gradus cognacōis vel affirmatis nō valet

testimonium persona in testimonio Tempus v. vni dem in du
 dat in alio vel si vnus dicat die vel alij hora diei eide
 vel n. sit fem durabile Sic em euang^e recordat quoru
 vnus est marc^u dicit xpm crucifixu hora tertia Alter vero
 s. luc^u die hoc fem hora vi. Satis recordat hui^u tho. insu. art
 17. m. 17. Et addit q. si sit discordia testimonij in aliis circum
 stantijs no. p. rinentib^u ad substantiam facti. p. nta si tempus
 fuerit inbilosum vel semel vel dom^u fuerit picta aut non aut
 aliq^u h^u talis discordia no. p. iudicat testimonio q. h^ues no.
 q. s. uenerunt circa talia multu. occupari v^u facile memo
 ria labunt^u q. inimo aliqua discordia in talib^u facit testimo
 niu. credibili^u vt Criso^u die super marth^u q. si in omnib^u
 recordarent^u e. in minimis viderent^u ex dicio eunde. sermo
 ne p. ferre q. t^u prudentie iudicis relinquit^u discernendu. Sub
 iungit aut. vlti. id^e. q. dicunt quida. varietate. loci et t^eps
 obfiste. in fco. irretabili vt est occisio hui^u h^uis. q. sic
 dem vnus deseruit testimoniu. alteri. Et vt die. Iero
 2^o. potest ee. veru. q. dissonat. In fco. vero iterabili vt
 est adulteriu. e. cu. eade. p. sona dicunt diuersitate. loci et
 t^eps no. nocere q. h. no. hant testes in fco. eode. crimine
 s. spem. alii aut. q. ra. dicunt p. hoc q. daniel. quere. p.
 diuersitate. loci p. s. r^os falsu. dixisse de adulterio q. est
 fem. iterabile. Inter. hoc. aut. eo. dico. q. licz. in rone. testi
 monioru. h^u assertiones no. sufficiant ad p. bacione. q.

sunt singularia sufficientia in inuocacione signorum quod faciunt
 presumpcionem violentam impossibile est enim quod homines suspecti
 in aliquo et contra quos nichil potest excipi et quorum unus
 nichil scit de alterius deo potest de hoc homine georditer
 crimen testificentur certitudinaliter non expressumpcionem quam de alio
 homine et quoniam eorum in eadem specie criminis et quod ipse in
 nocens sit quod nec fingi potest non huius geordie in veritas
 eos geordans non poterit dimare Et hoc precipue verum est
 quando agitur de crimine in foro contencioso ubi fide adhibere debet
 unus pro et impedimentum alteri Sed quando in foro geordie per
 formam correccionis et caritatem que ponitur in articulo xviii
 quod non in totum iudicium ordinatur ad salutem et non ad aliquid
 remedium actoris vel testis sic dicitur dicitur Si te audierit
 iuratus es fratrem tuum facilis hinc est pro quod quam
 si ageret ad eum penam vel ad iniuriam illam emendam sic
 fit cum terminaliter vel civiliter agitur de crimine in foro
 contencioso Hec obliuio deo exemplum danielis quod illi
 senes testificanti sunt de uno factum cum adolescente et in uno
 tempore scilicet cum ipse soli deambularent in pomerio de
 hoc enim non potuit fieri in diuersis locis Et ut plene
 pateat materia huius de diuersitate testium quod non solum in foro
 seu iudicio sed et in capis religiosorum necessaria est Scendum
 quod si testes diuersi diuersa dicunt erunt singuli si
 gulares in suis testimoniis Si vero testis expresse contra

dicit sibi ipse non valet testimonium eius in hoc faciat in
 otinenti corrigendo se. Si est in parte falsus testis quod
 dicit pluribus non obstat talis generalitas quod unus testimonium
 nec iustificat nec odempnat nisi generaliter pluribus cum quibus
 ipse est scriptus in aliquo instrumento. Si autem plures testes
 contradicant pluribus si sint omnes producti ex eadem parte si ex
 oportis partibus iudex recordabit generalitatem illam si potest. Sicut
 autem recordat deum evangelistarum. si vero non potest testi-
 monium plurimum prevalebit in ex altera parte sit tanta dis-
 tans quod merito debeant iudicari numero vel in paucio-
 res dicant universalia et apertiora negotia vel precipuiores
 plura probant quod per plures ut si plures testes probent me
 posse dixisse per xl. annos. pauciores autem probent me sibi
 possedisse per xl. annos et insuper probant titulum possidendi
 tunc non prevalebit testimonium pauciorum. Sed si ad respondendum
 deum parum testium indicantur sed testes oportet istos
 sedos plures esse et longe meliores fama quam sint
 primi quod post publicationem attestacione in magis presunt
 desubornacione testium quam ante. Si vero testes sint pares
 exori parte. scilicet numero et dignitate tunc feruntur summa prore
 vii. v. Grat. testamentum libertas quicunque. Si sint
 equales qui producantur utique. Si vero neuter possidet
 rem sed uterque perit eam ab aliquo extraneo et testes
 iam deo modo sunt per diuidat res si potest sicut fuit

iudiciū salomōis inter merētes . in Regū . in . Si nō
 potest dividi potest index dare cui vult Si autē testes
 q̄ dicūt instrumento semp̄ testis p̄vult instrumento
 n̄ in hīs que meli⁹ p̄bant̄ p̄ instrumentū quā p̄ testes
 n̄ sūm̄ lata et arbitriū et ḡmissio fca iudicib⁹ et n̄ in
 inventario publice ḡfcō q̄ra illud nō admittuntur
 testes et n̄ in instrumento in quo mulier officē se re
 cepisse pecuniā p̄ intercessionē fideiussionis tūc un
 oīo credendū est instrumento v̄ d̄r . C . ad sententias
 ḡsultū uelleannū . l . anteq̄ op̄ret aut̄ q̄ admini⁹ p̄ m̄
 testes rep̄bet̄ instrumentū q̄ instrumentū obtinet vice
 duorū et tabellio equipollet vel est maior vno teste
 q̄ō ē f . vli . C . in p̄ncipio q̄ multe p̄sone q̄ p̄pter
 multas cās repellūt̄ a testimonio de pub̄l̄ ē pluri po
 nunt̄ insū Ḡmfrē . libro . 7 . c . 21 . xx . de testib⁹ et arte
 p̄acōib⁹ . et sū . ebif . eadē d̄p̄ et q̄ h̄ ad forū ḡreni
 oīū ^{magis} p̄mittent̄ id̄ illa h̄ ponē non op̄ret . . . *In .*

Quare q̄ra quasdam p̄sonas ut q̄ ep̄os et maiores
 p̄sonas requirit̄ maior numerus testū quā q̄ra
 alios simplices 2fo . f . d̄ho . insū . c . q . art . 7 . ar .
 7 . d̄d q̄ magna multitudo testū sp̄ali⁹ requirit̄
 q̄ra ep̄os p̄sbr̄os diaconos et clericos romane

eccē p̄t̄ ei distatē et hoc r̄plici rōne p̄mo q̄ in ea
 tales inserui debent quorū sc̄ritati p̄ls credit̄ quam
 iniustis testib⁹ Sedo q̄ h̄nt de aliis indicare sepe p̄t̄
 iusticiā multos aduersarios h̄nt. Vñ nō est passim cre-
 dendū testib⁹ q̄t̄ eos ñ magna multitudo queniat Ter-
 cio q̄ ex dēmpnacōe alicui⁹ corū derogaret̄ in op̄iōm
 hoīm distati illi⁹ eccē et auctoritati q̄ est p̄culosi⁹
 quā in ea tollerare aliquē peccōrē ñ valde publicū
 et manifestū de quo graue scandalū oriret̄. **2m**

Quid cū testis p̄ducit̄ sup̄ re de quo nō est oīo cer-
 tus sed dubitat. **2fo. s. r̄ho. idē art. m. ar. r. d̄**
 q̄ in testimonio ferendo nō debet homo p̄certo asserē
 q̄ sciens illud de quo cert⁹ nō est Sed dubiū debet
 subdubio p̄ferre et hoc de quo cert⁹ est p̄certo asse-
 rere Sed q̄ q̄r̄ngit ex labilitate hūane memorie
 q̄ reputat se hō qm̄ certū esse de eo q̄ falsum est
 Si aliquis cū dubia sollicitudine recognoscens estimet
 se certū esse de hoc q̄ falsū est nō peccat mortalr̄
 hoc asserens q̄ nō dicit falsū testimoniū p̄se et
 exintencōe sed p̄ accidens q̄t̄ id q̄ intendit **2v.**

Deinde circa accusacionē queritur. **de accusacionib⁹**
 utrū hō teneat̄ accusare **2fo. s. r̄ho. insū. q̄**
 lxviii art. r. d̄ q̄ dicit̄ est inter accusacionē et
 denunciacionē attendit̄ punicio criminis pene

aut presentis vite non posse experiri quod non est ultimum veri
 bucois tempus sed in quantum sunt medicinales generes vel ad
 emendationem persone peccantis vel ad vnum rei publice cuius
 quies peruenit per punitionem peccantis Quorum primum intendit
 indemnificationem ut dicitur est si autem ipse pertinet ad accusationem
 et ideo si crimen fuit tale quod versat in detrimentum rei
 publice tenet homo ad accusationem dum non sufficienter
 possit probare quod pertinet ad offensam accusetoris puta cum peccatum
 alienum versat in multitudinis corruptionem contra suum spirituale
 Si autem non fuerit tale peccatum quod multitudinem reddendum vel
 sufficientem probum adhiberi non possit non tenet ad ac-
 cusandum quod ad hoc nullus tenet quod non potest debito modo proficere
 Si autem obicitur quod non licet revelare accusando ea que in
 secreto recepit quod hoc est infideliter agere 2^o. s. 2^o. 1.
 aut. 11. quod revelare secreta inimicorum persone que fidei tenent
 est 2^o autem si revelat propter bonum commune quod semper preferendum
 est bono privato et ideo quod bonum commune nullum licet sec-
 retum accipere Nec tamen est omnino secretum quod per testes suf-
 ficientes potest probare **2^o** Quomodo accusatio redda-
 tur viciosa 2^o. s. 2^o. 1. idem. aut. 11. De quod accusatio
 reddatur viciosa tribus modis ut dicitur 11. q. 11. quod aut calump-
 niante accusatores aut puniantur aut tergiversantur
 accusatio non ordinatur ad bonum commune quod intendit per

cogitacionem criminis Nullus .n. debz nocē alicui iniuste ut bo-
 nū commune p̄moueat et ideo in accusacōe duplici rōne ḡisit
 esse peccm̄ Vno m̄ ex eo q̄ iniuste agit̄ q̄ria cū qui acc̄t̄
 falsa t̄mina imponendo et h̄ est calūpnari Alio m̄ ex parte
 rei publice cui bonū p̄ncipal̄ intendi in accusacōe dū
 aliquis impedit maliciose p̄uicōem pecc̄i Quod verū du-
 pliciter ḡisit . uno m̄ fraude in accusacōe adhibendo et
 hoc ad p̄uicacōez H̄a p̄uicacio d̄r . q̄ . variator . qui . s̄ .
 aduersā p̄tē adiunat p̄dita cā sua . p̄uicari . n̄ . est t̄mina
 vera abscondē ut d̄r . e . q̄ . et hoc intellige cū fraudulēter
 abscondit ea de quibz acc̄t̄cōez p̄posuit colludens cū reo p̄p̄
 p̄baciones dissimulando et falsas admittēdo al̄i total̄ ab ac-
 cusacōe desistendo q̄ est tergiversari et hoc intellige cū
 fit inordinatē Contrisit al̄n ab accusacōe desistere ordina-
 te absq̄ vicio d̄r . uno m̄ si est in p̄o accusacōis p̄cessu coḡ-
 nit falsū eē id de quo accusabit . et sic pari ḡsensu absol-
 uunt se reus et accusator Alio m̄ et si p̄ncips ad quem
 p̄tinet cura boni cōmunis q̄ p̄acc̄t̄cōem intendit accusacio-
 nē aboleuerit p̄tē quātū ad p̄mū membrū . s̄ . calūpniam
 nō q̄ homo nō debet ad accusacōem p̄cedere n̄ dere oīo
 sibi certa Hec t̄n qui falsū crimē imponit alicui semp̄
 calūpniat̄ sed solū ex malicia in falsā accusacōem p̄rūpit
 Contrisit . n̄ . al̄i ex animi leuitate ad accusacionē p̄cedere
 q̄ . s̄ . aliq̄s nimis facilliter credit q̄ audit et hoc est teme-

ritatis. Alii aut ex iusto errore mouet aliquis ad accionem que
omnia & prudenciam iudicium debet discerni ut non punitur cum
calumpniatum fuisse qui ex leuitate animi vel ex iusto errore in
falsa accionem punitur tunc non iudex penam rationis non imponit
sic dicitur dho. idem art. m. ar. r. ... 207 ...

Utrum falso accionem possit accusanti iniuriam illam remittere
dho. s. dho. idem art. m. ar. r. dicitur qd falso accusans spali-
facit iniuriam accusate persone et ideo accusans si innocens
fieri potest iniuriam suam remittere et maxime si non calumpniosam
accusauerit sed ex animi leuitate. Si vero ab accionem in
petentis desistat propter aliquam collusionem cum aduersario facit
iniuriam rei publice et hoc non potest ei remitti ab eo qui
accionem sed potest ei remitti principem qui curam rei pu-
blice gerit. **207** **U**trum accionem peccat mortaliter
negando vel zelando veritatem pro qua condempnaretur dho.
s. dho. insu. q. lxx. art. r. dicitur qd quicumque facit contra
debitum iusticie mortaliter peccat prout aut ad debitum
iusticie qd alijs obediat suo superiori in hiis et dicitur se in
placitis extendit Superior autem est iudex respectu eius
qui iudicat et ideo ex debito tenet accusans iudici verita-
tem dicere vel exponere qd ab eo s. for^m iniuris exisist. Et ideo
si confiteri noluerit veritatem quam dicere tenet vel si eam men-
daciater negauerit peccat mortaliter. Si vero iudex exisist

Vtrū licet iudiciū declinare p̄ appellacionē 240. s. Tho.
 idē. art. 11. d. q. sic qm̄ sit ex officio iuste esse quia
 videt̄ a iudice iniuste gravari. Sed cū aliq̄s appellat
 eā afferendū more ne q̄t̄ cū iusta sūa p̄ferat̄ hoc est
 callūpniose se defendē et ideo est illicitū. facit n. talis
 iniuriā. et iudici cui⁹ offm̄ impedit et aduersario cui⁹
 offm̄ quātū p̄t̄ p̄tur et ideo sic n. q. vi. oīno p̄m̄
 end⁹ est cui⁹ iniusta appellacio p̄nunciatur. 241...

Vtrū licet alicui ḡdempnato ad mortē defendere
 se p̄violenciā vel p̄fugā si assit facultas 240. s.
 Tho. idē. art. 11. d. q. quis ḡdempnat̄ ad mortē
 d̄r. vno m̄ iuste et sic nō licet ḡdempnato se defendē
 licitū est n. iudici cū resistentē r̄pugnare. Vñ reli
 quit̄ q. expre bellū sit iniustū. Vñ indubitanter
 peccat. Vñ ap̄ls d̄r. qui p̄t̄i resistit ordinacōi
 dei resistit et ip̄e sibi dampnacōnē acquirit. Alio
 modo ḡdempnat̄ aliquis iniuste et tale iudiciū s̄l̄
 est violenciā latronū et ideo sic licet resistere
 latronib⁹ ita licet resistē p̄ncipib⁹ malis intali cāu
 n. forte p̄t̄ scandalū vitandū cū forte ex aliqua
 gravis p̄turbacio timeret̄ fugē tñ licitū est licet
 n. resistere nō debeat mortē inferenti tñ nō tenē

facere id vñ mors sequatur q̄ est manē in loco vñ ducat
ad mortē sic ē si aliquis fit dampnat⁹ sic q̄ fame
moriatur nō peccat si cibū sibi occulte ministratum
sumat q̄ nō sumē esset se ipm̄ occidere. **De accusacōe**

Quia in m̄ accusacōis h̄ est aliqua mencio fit **lxv**
de detracōe ideo circa h̄ querit̄ p̄mo q̄ fit detracō
p̄so. s. t̄ho. insū. q. lxx. art. 2. de q̄ sic fecit aliquis
alteri nocet dupli. manifeste sicut in rapina quidē
vel quacūq̄ violencia illata occulte aut̄ sicut ī furto
et dolosa percussioe ita ē in verbo aliquis dupli. ledit
aliquē vno m̄ in manifesto et hoc fit p̄ grumeliam
alio m̄ occulte et hoc fit p̄ detracōem ex hoc aut̄
q̄ aliquis manifeste ḡra aliq̄ verba p̄fert videtur
p̄cipendē eū vñ ex hoc ipō ex honorat̄ et ideo con-
tumelia detracōem affert honori eī inque p̄fert
Sed qui p̄fert verba ḡra aliq̄ in occulto videt̄
vereri eū magis quā p̄cipendē vñ nō directe
detractū infert honori sed fame in quantum
h̄i verba occulte p̄ferens quantum in ipō est eos
qui audiūt facit malā opinionē h̄i de eo ḡra
quē loquit̄. hoc n̄ intendē videt̄ et h̄ comū-
detractus vt̄ eius verbis credit̄. vñ patet q̄ de-
traccio differt a contumelia dupli. vno m̄ quantum
admodū p̄ponendū verba q̄ s. grumeliosus manife-

ste q̄t̄ aliquē loquit̄ detractor aut̄ occulte. Alio n̄o quātum
 ad finē intentū seu quātum ad nocumētū illatū q̄z. si ille con-
 tumeliosus derogat honori detractor fame. Dicuntur
 aut̄ verba detractōis occulta nō simpli sed p̄p̄acionē
 ad eū de quo dicunt̄. Et si corā multis aliis dicant̄. contumeliosus
 aut̄ infacie q̄t̄ honerem loquit̄. Et si solus sit p̄sens. **XXIII**
Quibus modis detractor diminuat famā alicui. **2fo. s. Tho.**
 idē art. 11. de q̄ detractor diminuit famā alicui. q̄m̄q̄ q̄dē
 directe. q̄m̄q̄ indirecte. Directe. q̄m̄dē quadrupli. Vno modo
 q̄m̄ quidē falsū imponit alteri. Secūdo q̄m̄ peccm̄ adaugz suis ver-
 bis. Tercio modo. q̄m̄ occultū reuelat. Quarto q̄m̄ id q̄ est
 bonū dicit mala intencōe fecm̄. Indirecte aut̄ vel negādo
 bonū alteri. vel maliciose vericendo. **XXXX**
Vtrū detractio sit peccm̄ mortale. **2fo. s. Tho.** idē
 art. 11. de q̄ peccm̄ verborū maxime sūt exintencōe indi-
 canda. detractio aut̄ s̄ suā rōnē ordinat̄ ad denigrandā
 famā alicui. vñ ille p̄ se loquendo detrahit qui ad hoc
 de aliquo obloquit̄ eo absente vt ei famā denigret. Ita
 ferre aut̄ alicui famā valde grane est. q̄z inter tem-
 pales res videt̄ fama p̄ciosior peccm̄ defecm̄ homo ī
 pedet̄ amultris bñ ascendis p̄t̄ q̄ d̄r eccl̄. i. curam
 habe de bono notē. h. 11. magis p̄manebit tibi quam
 mille thesauri maḡ et p̄ciosi et ideo detractio p̄ se
 loquendo est peccm̄ mortale. Contigit tñ q̄m̄ q̄ alijs

dicit aliqua verba p que diminuit fama alicui no hoc inten-
 dens sed aliq aliud hoc aut no est detrahē p se et formalit
 loquendo sed solu materialit et q p accidens et si quidem
 verba p que diminuit fama alicui ~~no hoc intendens~~
 pferat aliq p bonu vel neciu debitis circūstanciis ob-
 seruatis no est peccm nec p dici detrahē ut p denūcia-
 cōe et accōe Si aut pferat exat lenitate vel ppter
 aliq no necessarium no est peccm mortale n forte verbū
 q dicitur sit adeo graue q notabili fama ei ledat 2 p caput
 inhinc que pment ad honestate vite q ex hoc gne verbo
 rū hē rōm peccm mortalis et tenet aliquis ad restitucōem
 fame sic ad restitucōem cuiuslibet rei **220**
Sed quali restituet quis fama ei qui ex verbis suis in
 ea lesus est 220 p. thō. insū. q. lxij. art. ij. ar. ij. d.
 q aliquis p alicui fama tripli. auferre Uno m verū
 dicendo et iuste puta cū aliquis crimen alicui pdit
 ordine debito seruato et tūc no tenet ad restitucōem
 fame Alio m falsū dicendo et iniuste et tūc tenetur
 fama restituerē ostendo se falsū dixisse Tertio modo
 verū dicendo sed iniuste puta cū aliquis pdit crime
 alicui contra ordinē debitū et tūc tenet ad restitucōem
 ne q p sū mendacio tūc ut pote q dicat se male
 dixisse vel q iniuste cū diffamauerit vel si no possit
 fama restituerē debet ei aliter recompensare Sicut et

in malis iniuriis Eudē ponit modū Vbi. li. vi. tract. m.
 c. ix. §. Sed si forsam. Idē. die. Tho. et pe. i. scripto sū
 inf. sūmū. distincōe. xlv. **2xvi** Vtrū peccet aliq̄s
 audiendo detractōes Tho. §. Tho. inf. q. lxxm. art. m.
 Et q̄ sic ait ap̄le i. d. Romo. i. Dis. sū. morte non solū
 qui peccā faciunt sed ē qui consentiūt q̄ quidē oritur dupli.
 Uno m̄ directe qm̄ si nō resistit qm̄ resistē possit et hoc cō
 tingit qm̄ nō q̄ peccm̄ placeat sed p̄r aliquē humanū
 timorē. Et est ergo q̄ si aliq̄s detractōes audiat absq̄ res
 stentia videt̄ detractori consentire vñ sit princeps peccī illi
 et si quidē inducat eū ad detrahendū vel saltē ei placeat
 detractio p̄r odū ei cui detrahit̄ nō min⁹ peccat quā
 detrahens et qm̄ magis Vñ Bñ detrahē aut detra.
 q̄ horū damp̄ n̄ facit dixerit. Si vero ei peccm̄ nō placeat
 sed ex timore vel neghencia vel verecundia quidā obmittit
 repellē detrahentē q̄ quidē verbis debet redarguere
 vel saltē ondē q̄ ei detractio displiceat tristitiā facies
 q̄ ut dī. p̄. xxv. Vaneus aquilo dissipat pluuiā et
 facies tristis lingua detrahentē tē peccat quidē sed
 multo min⁹ quā detrahens et plerūq̄ venialit̄ et qm̄
 mortale vel p̄r hoc q̄ alioi exoffō incūbit aliquem
 detrahentē redarguē vel p̄r aliq̄ piculū gsequens vel
 p̄r radicē qua timor human⁹ qm̄ p̄r eē mortale peccm̄

Deinde q̄r de legibz et p̄mo quis possit **De legibus 27^m**
 legē facē 27^o. s. thō. insū. imp̄ma parte. s. q. 90. art.
 17. d̄ q̄ lex p̄p̄e et p̄ncipali respicit ordinē ad bonū quē
 ordinare aut aliq̄ ad bonū quē est vel ratiū multitudinis vel
 alicuius parentis vice ratiū multitudinis et ideo adere legē
 vel p̄tinet ad totā multitudinē vel ad personā publicā que ro-
 eius multitudinis curā h̄t. Vñ ysidorū in lib. ethico. et
 h̄c̄t indec̄. d̄. 17. lex est institucō p̄p̄i in qua maiores natū
 simul cū plebibz ad s̄m̄xerunt nō tñ h̄t lex vim arcandi
 vel ligandi n̄ cū p̄mulsat̄ ut d̄c̄ thō. idē. art. 17. Vñ
 d̄c̄ indec̄. d̄. 17. d̄r q̄ leges instituunt̄ cū p̄mulsant̄
 et sic diff̄o legē talis colligi p̄t q̄ lex est quedā rōnis
 ordinatio ad bonū quē ab eo qui curā cōmunitatis habet
 p̄mulsata. **27^m** **V**erū leges humane imponant
 boni necessitatē quantum ad forū osec̄e sū sint iuste sū in
 iuste 27^o. s. thō. insū. imp̄ parte. s. q. 90. vi. art. 17.
 d̄ q̄ leges pōt̄e hūm̄t̄ vel sū iuste vel iniuste. Si iuste
 iuste sint hūc vim obligandi in foro osec̄e a lege eterna
 n̄q̄ derivat̄. s. illud. p̄u. viii. p̄ me leges regnāt et
 legū q̄ditores iusta decernūt dicunt̄ aut leges iuste
 et ex fine. s. qm̄ ordinant̄ ad bonū quē et ex auctoritate
 qm̄. s. lex lata nō excedit p̄t̄tē ferentis et ex forma
 qm̄. s. qualitatē p̄p̄tionis imponūt̄ subditis onera ad
 bonū quē cū n̄ vn̄ homo sit pars multitudinis sic et
 quelibet pars ad q̄ est ratiū. Vñ et natura aliq̄ det̄mētū

infert parti ut saluet totū et s. h. leges hī oneri ppor-
 cionali ferenda imponeres iuste sūt et obligant in foro
 conscientie et sūt sicut leges legales. In iuste autē sūt leges dupli-
 cino in pōtētiatē ad bonū hūmānū eōrū pōtētiā s. vel
 ex fine. Nō cū aliquis pōtētiā leges imponit onerosas
 subditis nō pōtētiā ad utilitatē quā sed magis ad pōtētiā
 cupiditatē aut glām vel ad eximietatē sicut cū aliqis
 leges fert vltra quā sibi pōtētiā vel ad ex forma pura
 cū incōgruē onera multitudinis dispensant et si ordinant
 ad bonū quē et hī magis sūt violencie quā leges qz
 sic aug. dicit in lib. de libero arbitrio Lex esse nō
 videt que iusta nō fuerit. Vn tales leges nō obligant
 in foro conscientie n forte pōtētiā vitandū scandalū vel pōtētiā
 turbacionē pōtētiā quā debet hō iuri suo cedere s. id
 math. v. Qui te angustauerit mille passus vade cū
 eo et alia duo. et qui abstulerit et et tunica da ei palliū
 Alio mō possunt esse leges iniuste pōtētiā pōtētiā ad bo-
 nū diuinū sicut leges tyrannorū inducentes ad ydolatri-
 am vel ad qz aliud qz est contra legē diuinā et tales
 leges nullomō hō observare. qz sic dicit Aledū. iii.
 obedire oportet deo magis quā hōibz . . . *Lxxviii*
Vtrū conscientia obtineat vim legis. 240. s. thō.

insu' imp'na pte se. p. q. x. vii. ar. m. d. q. omnis
 lex pcedit aro'e et volutate legis latoris Lex quidem
 diuina et naturalis aronabili volutate dei Lex aut' hūa
 na a volutate hois rōne regulata est Sic aut' rō et vo
 luntas manifestant' hois. verbo in reb' ascendis ita ē
 manifestat' fco. hoc n. vnusq'q' eligē videt' vt bonū
 q' ope implet Manifestū est aut' q' verbo hūano potest
 immutari lex et ē exponi in quātu' manifestat' interiorē
 motū et oceptū rōnis hūane. Vn' ē et pact' maxie
 multiplicatos qui oserudine efficiunt mutari p't
 lex et exponi. et ē aliq' cari q' legis veritate obrineat
 Cū n. aliq' multotiens fit videt' ex deliberato rōnis in
 dicio pcedē et s' hoc oserudo h' vim legis et legē
 abolet et est legū impare nulla tñ oserudo vim obrinē
 potest q'ra legē diuinā vel naturale q' ipse leges mo
 lūtate diuina pcedūt et nō a volutate humana sic leges
 posite p'cedores tñ multitudinis dispensare possunt
 in legib' hūanis in aliquib' casib' vt di. tho. c. q. ar.
 m. ita tñ vt dispensacio nō cadat innocumētum
 boni ois sed potius vt ad illud proficiat . . .

De furtis . . . Titulus sextus . . . Questio pma . . .

Post titulū de raptorib' sequit' titulus de furtis
 circa hanc ergo materiā pmo querit' que exigunt'
 ad rōnē furti 2to. s. tho. insu' q. lxxxviii. ar.
 m. d. q' ad rōnē furti tria concurrunt quorū p'mū

quoniam sibi inquam gēria^{re} iuste qz usurpat alienū Sedm
 qz p̄inet ad rōnē furci p̄t distins^{re} ut ap̄t̄ que con-
 mittunt̄ in p̄sonā sicut ab homicidio et adulterio et s̄ h̄
 opedit furto qz sit gē rē possessā Siquis .v. accipiat
 istud qz est alienū n̄ qz possō . sed . qz pars sicut si ampu-
 tat mēbrū vel est p̄sona quicquid ut si auferat filiā
 vel uxore nō h̄t p̄t rōnē furci . s̄ ut occulta usur-
 pat̄ alienū et s̄ hoc p̄t rō furci est ut sit occulta
 accipō rei aliene ita in occulto detento iniusta

Quia . l̄ . f̄ . m̄ . insō . s̄ . v̄ . illū . accopantibz detar-
 minant̄ qui teneant̄ p̄ dampno fco restituere vel
 adeo quero h̄c v̄tū solū ille qui dampnū fecit tenet̄
 restituē vel ē alij 270 . f̄ . 270 . insū . qz . lxxij . m̄ .
 vij . et s̄ v̄tū lib̄ . vi . t̄ . m̄ . c . v̄ . d̄ qz nō solū
 facientes dampnū sed ē ḡsientes teneant̄ Romo
 i . d̄ s̄ sunt morte nō solū qui p̄cunt sed ē qui cōsen-
 ciunt . Unde p̄t qz ē coopatores vel ē rapine et ḡs-
 cientes peccant mortali . Ad restituēz aut̄ tenet̄
 ille qui aliquo mō dat cām dampno . p̄t omne dān-
 cām totū dampni . i . s̄ quo nō fieret illud dampnū
 tenet̄ insol̄ al̄ nō Et qz quis multis modis coopatur
 furto vel rapine et directe et indirecte assignant̄
 de hoc . v̄ . iussio ḡsilū ḡsensus palpo recursus . parti-

cupans inuit) nō obstans nō manifestans. iussio hoc p̄ncipaliter
 p̄ncipaliter tenet ad restituendos qz est p̄ncipaliter mouens. Vñ
 et ex tali vel quocūq; exite p̄ncipaliter vel infco soluere alii non
 tenent eide porciones suas refundere. Sed illi qui sūt p̄ncipaliter
 les infco et ad quos res puenit tenent aliis restituere qui
 aut restituerunt an hanc iussione testie qñ p̄babiliter
 credit ex sua iussione securā ablationē vel noīe suo fecim
 rata habuit alias nō. Consilia ex h̄ qñ sequit ablatio vel
 dampnū vel p̄babiliter securū credit alias nō. Sensu intellige
 sensu de quo loquuntur leges huane et q̄ ordinant. r. v. affectus
 in ope cooperatione ostendit talis si tñ cooperat q̄ sū nō posset
 dampnū fieri tenet insol. Si aut sū eo fieret restituat
 quantum nocuit sū p̄ se sū p̄ famulū suū vel p̄ suos vel p̄
 de reb̄ illis habuit vel expendit. Collige ē ex hoc q̄ si plures
 faciunt dampnū simul et tñ vn̄ sū alio vel plures sine
 vno possent facē q̄ tenet solue p̄ rata. r. p̄ porcione sua h̄
 est quantum orinsit de dampno vniuerso si nō p̄t distm̄
 dampnū q̄ ip̄e intulit ab eo q̄ alij intulerunt hunc vide
 concordare. 2. l. 17. di. de rapinis §. xxi q̄ si p̄ncipaliter
 et glō. idē 2. vlti. c. 20. §. q̄ aut. Si aut vadit cū
 furib̄ vel raptorib̄ et nō cooperat eis quo ad aliq̄ damp
 nū faciendū nō vide teneri in aliquo si nichil recepit
 de illis reb̄ caueat tñ oscie sue in hoc si pat̄ erat
 defendere si illi spoliandi res suas ap̄domib̄ defendere
 voluisset et p̄t suā p̄nciam et sociorū ei) nō audebat

resistere spoliatis vel domi suas incenduntibus. et si sic no
 potest liber esse restitutione et videtur teneri restituere pro
 rata sua et pro sua portione ut supra palpo. et adulator
 laudans raptores qui strenuunt et hii hii si ex hii securum
 est dampnum tenent insol^{alias} vel non. Recursus vel receptus
 et quoniam aliquis est receptor latronum vel furum vel p^{ro}donum et
 tenet eos ne cogant restituere vel dolo malo zelat rem
 furivum vel raptam ita quod ex hii impeditur restitucio talis tenet
 insol. participans. s. in crimine latronum rapine vel
 furti. et qui malefactoribus hii sociat se ad spoliandum hii
 non tenet nisi quantum ad se venit vel quantum calit vel occo
 nali suppositis tunc hii que p^{ro}deum sunt de consensu vel
 participans in re accepta aliud solum tenet restituere
 et hoc scienter emit et recipit secus si ignoranter
 de hoc distinguere sic distinguitur 2. supra 21. proximo
 de raptoribus s. 22. alios autem et ipso 21. de furtis
 s. 27. Item quod si aliquis. Nam cum illis distincionibus geor
 vlti et ebit. ut per idem innotulis in spacio portis
 Si autem sit tali assensio non fuerit rapina vel fur
 tum tenet insolid sicut ante deum est de consensu. Omnia
 et qui videt furtum fieri et dolose tacet cum sit periculo
 suo. solo verbo posset impedire et non facit hii simili
 non tenet restituere nisi ex officio suo tenentur ob stare

et nō faciat et exdisimulacōe sua latrones inualescāt
 sic sūt p̄ncipes qui tenent ex suo officio iusticiā q̄servā
 interea vñ tenent restituere q̄ manifestans r̄ qui
 scit ubi res furta vel rapta est et nō indicat ē cū de
 hoc requirit. h̄ simili nō tenet restituere n̄ ex officio
 ad hoc tenentur. **m.** Quali vel quantum restituat
 qui impediunt aliquē a cōsecucōe alicuius bñficii 240
 p̄. 240. insū. q. lxxij. art. ij. ar. m. d̄ q̄ aliquis
 impedit aliquē a cōsecucōe alicuius bñficii aut hoc fit
 iuste puta ecclē intendens honorē dei vel utilitatē
 q̄ det̄ alicui p̄sone digni et tūc nullom̄ tenentur
 ad restitucoem vel ad aliq̄ recompensacionē vel hoc
 fit iniuste puta si intendat ei nocuementū q̄ impedit
 p̄ter odiū vel vindictā aut h̄i aliq̄ et tūc si impedit
 ne p̄benda det̄ digno q̄siliens q̄ nō decet anq̄ sit
 firmatū q̄ ei det̄ tenet quidē eo ad aliq̄ recōpēsa
 cionē pensatis q̄dicionib̄ p̄sonarū et negocij p̄. arbi
 trariū sapientis nō tūc tenet ad equalē q̄ ille nō
 dū fuerat adept̄ et poterat multiplic̄ impedi
 Si vero iam firmatū sit q̄ alicui det̄ p̄benda et
 aliq̄ p̄t̄ eam indebitā p̄venet q̄ renocet̄ idem
 est ac si iam habitā^{ei} auferret et ideo tenentur ad
 restitucoem equalē tū p̄ suam facultatē Et d̄c̄

vlti hb. vi. tō. m. c. v. f. siml. alle. q. tenet pmonere
 ad id vel ad equalens bñficiū si p̄ vel salte ad bñficiū quale
 p̄ ei p̄uenire hoc n̄ sufficit vōe dubij cū impediunt cū
 an̄ assecutōem bñficij dicit vlti idē ē q. idē iudiciū est meo
 qui impedit aliq. assecutōe cuiuscūq. muneris q. honeste recipet
 ab alio Concordat cū p̄dētis ap̄no qōnis Tho. et pe. in sep̄
 tis suis. s̄. m̄. sm̄arū di. xv. **¶** Quilibet satisfiet de
 hīs que restitui nō possunt vt mutilacio membrorū
 et h̄i. 240. f. vlti idē. f. p̄nultio in hīs que restitui nō
 possunt sic sunt mutilacio membri. stuprū et filia in q̄bus
 dampnū nec in se nec in equalēti restitui p̄ satisfiet
 p̄compensacionē faciendā ad arbitriū boni viri et idē dicit
 Tho. in s̄. idē. art. 7. m. v. idē ē in sep̄ s̄. m̄. sm̄arū
 di. xli. Tho. et pe. **¶** Quilibet restituat qui semina ali
 cuius agri effodit vel qui debitū suo tempe nō soluit
 240. f. vlti. idē. f. vlt. qui semina alieni agri effodit
 vel qui alteri infert dampnū p̄ h̄ q. nō soluit debitum
 suo tempe nō tenet ad restituendū dampnū totū quia
 dubiū est in hīs qualibet fructus agri p̄fecissent et an fe
 nerator dampnū vel luorū in mercacōe hūisset sed
 restituat t̄m quanti fructus agri in illo dubio vendi
 potuissent vel p̄ quanto mercator in illo dubio luorū
 suū vendidisset Gatis geor. Tho. cū hīs idē art.

niy. et dicit ibi dho gualr. q. quicūq. auferit alicui id quod ei
 habet tale dampnum semp̄ restituendū est s̄ pensionē rei cōsi
 ut si destruxit domū alicui restituat quātū valuit domus
 qui autē dampnificauit aliq̄ impediēdo ne adipiscat̄ q. erat
 inuia hūdi tale dampnū op̄z recompensare exequo q. min⁹
 est aliq̄ h̄re inuirtute quā inactu. qui autē est inuia hūdi
 ad h̄re illud solū s̄ v̄tutē vel potenciā et ideo si redderet
 ei ut h̄ret hoc inactu restitueret ei hoc q. est ablatum
 nō simplū sed multiplicatū et hoc nō est de necessitate re
 stitucōis tenet̄ tū aliquatē recōpensationē facē s̄ ḡdicio
 nē p̄sonarū et negotiorū sic ille qui semper sit semen
 nō dū inactu h̄re messē et qui h̄re pecuniā nō dū inactu
 h̄re luorū sed solū inuirtute et vtrūq. potest multipli
 impediri. **vi.** **U**trū ille qui tenet̄ aliq̄ restituere
 tenet̄ hoc statū facē vel si hoc possit differre 2fo. s̄.
 dho. idē. aut. viij. ad q. tenet̄ statū restituē. Sicut acci
 pe rē alienā est peccm̄ q̄ra iusticiā nā ē detinere eā q. p̄li
 q. aliq̄ detinet rē alienā inuito dno impedit eū ab vsu
 rei sue et sic facit ei iniuriā. manifestū est autē q. nec
 p̄modicū temp⁹ lz̄ in peccō morari. sed quilibet tenet̄ peccm̄
 deserere statū s̄. id eccl̄. xxi. q. a facie colubri fuge peccm̄
 et ideo quibz̄ tenet̄ statū restituere illud vel perire
 dilacionē ab eo qui vsū rei p̄t ḡcedere. **vij.**
Utrū peccet qui rē suā apud aliu deponit̄ finit̄ acci

pit 2^o. 8. 2^o. insu. q. lxxv. art. v. ar. ny. Et q. ille q.
furtu accipit re sua apud aliu deposita gravat deposi-
tariu qz ille tenet ad reddendu vel ad restituendum
se esse innocu. Un manifestu est q. peccat et tenet
ad relemandu gravamen depositariu. Qui vero furtim
accipit rem sua apud aliu iniuste detenta. peccat qd
no q. gravat eu qui detinet et ideo no tenet ad restituendu
aliqu vel reconpensandu sed peccat qd quem iusticiam
du ipse sibi usurpat sine rei iudicium iuris ordine pre-
missis et ideo tenet deo satisfacere et dare opam ut scan-
dalu proximoru si inde ortu est sedetur. **Vii**

Vtru furtu semp sit mortale peccm 2^o. 8. 2^o. idem
art. vi. Et q. furtu est peccm mortale qz est qd dilectioem
pximi cui inferit nocumentu. si tu alijs furtu accipiat
res minimas cu hui minima ro. q. nichil accipiat qz ho
no reputat sibi phoc nocumentu inferri et ille qui acci-
pit pr psumit hoc no ee qd voluntate ei) cui) est res
pr hoc pr excusari a peccō mortali qd dicit vlti lib. vi.
c. ij. c. iij. p. furtu. Addit aut 2^o. q. si habeat animu
furandi et inferendi nocumentu pxio ē in talib) modis
pr esse mortale sic ē in solo cogitatu p consensum **Viii**

Vtru liceat furari ppter necessitate 2^o. 8. 2^o. idē
c. q. art. vij. Et q. cu in extrema necessitate omnia sunt
communia no peccat qui tunc occulta accipit necm ad suste-

tandū vitā ppriā vel vitā pximi sic indigentis... *X.*

Contra q̄ dicitur accō furti 240. §. ubi lib. v. 24. xvij.
defurtis §. in q̄. q̄ra q̄ dat̄ q̄ra fure. ē si impubes sit
dū m̄ sit doli capax. agit ē p̄ q̄ra filii sui si castrensē
paculū h̄ habeat alius nō esset iudiciū inter eos. Item si
p̄ filio aliq̄ surripuit de peculio castrensi. Itē vir q̄ra
uxorē vel eā nō agit accōnē furti q̄stante matrimonio
sed dat̄ infem̄ et qui op̄e dulerūt furti tenēt̄ vt ff. e.
si quis uxori Itē q̄ra seruu nō dat̄ sed verbis pote
rit castigari. Seruientes aut̄ seu mercenarij furtū
quidē amittē possunt sed ip̄s si res viles sunt h̄re
nō possunt. *De reb̄ inuentis. Questio. xi.*

Querit̄ ē quid iuris sit de thesauris vel alijs reb̄
inuentis. 240. §. the. insū. q. lxxvi. art. v. ar. ij.
Distinswendū est circa res inuentas q̄dā. n. sūt res
q̄ nūq̄ fuerunt in bonis alieni sicut lapilli et gemme
que inueniunt̄ in litore maris et talia occupandi oco
dūt̄ et eadē rō est de thesauris antiquo tēpe s̄b t̄ra
occultatis quorū nō est aliquis possessor. n. §. q. leges
civiles tenē modicā dāre dno agri si in alieno
agro inuenierit p̄ter q̄ in parabola ewanḡl̄ d̄. math.
xij. de inuentore thesauri abscondit q̄ emit agrum
q̄ vt h̄rēt ius possidendi totū thesaurū. Quedam

vero res inuente fuerint deppinquo in alienis bonis
 et si quis eas accipiat nō aīo detinendi sed animo resti-
 tuendi dno qui eas prelicitis nō hēt nec amittit furtū
 alias aut amittit furtū. Vñ et Augst dicit in quadā
 omelia et hēt indec^o xiii. q. v. si qⁱ inuenisti et nō
 reddidisti rapisti Sed. ebri^o. lib^o. ij. 2u. xij. de cā
 possessionis et pperatis sub rub. de cā pperatis. f. quis
 sit. v. pte p inuencionē dicit sic qⁱ si thesaurū in ppo
 fundo inuenero meus sit Idē si in alieno data opa me
 dicatē deo dno fundi iustitū de rerū diuisione
 p. pte ea res aut pderelicto habita occupanti conce-
 dit. f. si sit mobilis et abiciat^r pte si sit immobilis
 et eiciā defundo hac mente ut pderelicto habeam
 ff. pderelicto. li. sed si inuere iactauerit res meas
 cā manus leuante nō habeo pderelicto qⁱ nō hac
 mente abicio. Vñ si librū bñ inuolūtū iactauerit
 nō habeo pderelicto sed si appertū tē n. ex quali-
 tate sei p sūt qⁱ pderelicto habeo iustitū de
 rerū diuisione p. vlt. **de gmodato. . . questio. xij**
Quali in usu rei indebito agmodate frequenter
furtū amittit. ideo hic aliqua de gmodato sub
icito. querit ergo pmo qⁱ sit gmodatū 2fo. f.
ebri^o. lib^o. ij. 24. xv. de gmodato. f. i. qⁱ sit gmo-
datū Comodatū est alienū rei ad aliquē spālē usū
gratū scā gcessio Idem Gausre . . . xij

tenet sic die de n. acciderit culpa sua vel interuenient pactum
 vel immora fuisse exemplū ponit ebr. de culpa ut si gmodatū
 remisit p. v. donec nuncium **XV** Sed q. est dolus q.
 lata culpa q. leuis q. leuissima 2. p. ebr. v. Sed q. est dolus
 et seq. Dolus est inuidiosa machina ut si gmodatarij sibi
 sibi fecit rem gmodatā Lata culpa est nō intelligere
 q. om̄s intelligunt vel nescit q. omnes sciunt ut si con-
 modatarij misit rē in placca gmodatā. et auferit eā aliquis
 si dicat q. nō credebat q. inde amoueret lata culpa est
 nō. n. bñ absconderat leuis culpa est desidia vel neglia ut
 si gmodatarij reposuit rem gmodatā in camera sua et
 recessit hostio relicto aperto Leuissima culpa est q. aliquo
 mō p. p. uideri ut si gmodatarij rē gmodatā reposuit in
 archam sed nō firmavit eū clauē q. si fecisset firm. forte
 rē nō subripisset Si ergo archā firmavit et adhibuit
 omnē diligentiā quā potuit securus est q. n. casus fortuitus
 nō poterit imputari. Casus n. fortuitus est qui nullatenus
 p. p. uideri sicut incendium ruina nauis sua rapina. ut
 c. l. r. **XVI. de deposito.** **Deinde** ē aliqua de depō-
 to subiciunt quero ergo pmo qm̄ depōitarij teneantur
 satisfacere deponenti si res apud eū perit vel nō. 2. p.
 p. ebr. lib. ij. rub. xvi. depōito. p. viij. et in quantum
 tenet de dolo et delata culpa exemplū pone sic supra q.
 p. xima de gmodato. p. exemplū delata culpa si deponis

apud me seruū vinetū et ego soluo mīa ducti reuocor
 ff. e. si hoīes Itē qm̄ res suas saluas h̄t p̄sūt q̄t ip̄m exēde
 depōito. bona fides exēplū si res suas ponat in archam
 et depōitas dimittat exē indomo vel in bancha sed delemis-
 ima culpa et multo forcis decaū fortuito nō tenet nisi
 sit in mora vel obrulerit se oppōito vel n̄ aliq̄ recepit
 penstodia. vel n̄ s̄ depōitariū fiat depōitū vt ex. de
 depōito bona fides si aut pactū vel culpa p̄cessit tunc
 ē casus fortuiti imputat vt i d̄r cū h̄is gcordat
 Gausfre. et q̄ dem est delemissima culpa Idem dicit
 Gausfredus de leui culpa *..... xvij*

Vtrū de depōitario liceat vti re depōita apud eū
 22fo. f. ebis. idē. v. depōitariū vtendo re depōita obliga-
 ē furti. ff. de deoē furtū qui fuerūt h̄ intelligit v.
 exp̄sse p̄hibitiū est ne vtar̄ alias nō gmittit dū tū
 putaret dōm̄ p̄missurū ē si min̄ p̄babili. h̄ putaret *.....*

Quid si res deterior reddat̄ 22fo. f. ebis. *xvij.*

idē reddita nō videt̄. ff. e. lib. i. f. si res *.....*

de usuris . . . titulus septim̄ . . . questio p̄ma

Sequit̄ titulus de usuris Circa hanc materiam
 p̄mo querit̄ vtrū pecm̄ sic accipe usurā p̄ pecuniā
 mutuata 22fo. f. r̄ho. insū. q. lxxvij. art. i. d̄d

q̄ accipe usurā p̄ pecunia mutuata s̄ se ē iustū
 q̄ vendit id q̄ nō est p̄q̄ manifeste inequalitas ostē-
 runt que iusticie contrariat̄ Ad eū evidenciam sciēdū
 est q̄ quedā res sūt quarū usus est ip̄arū rerū cō-
 sumpcō ut vinū et panis et hī et intrahib̄ nō
 debet seorsū q̄putari usus rei aue ip̄a sed emicūq̄
 cōcedit̄ usus rei ex h̄ ip̄o cōcedit̄ ei res et p̄ hoc intrahib̄
 p̄mutuū transferit̄ dominū Si quis ergo seorsū vellet
 vendere vinū et seorsū usū vini venderet eandē re-
 bis. vñ venderet id q̄ nō est vñ manifeste p̄ iusticiā
 peccaret. et sibi vñ iniusticiam q̄mittit qui mutuans
 vinū vel triticū petit sibi dūts reparationes vñ
 quidē restitucoem equalis rei alit̄ vero p̄cū usus
 que usura d̄r. Quedā vero res sunt quarū usus nō
 est ip̄arū rerū cōsumpcō sic usus dom̄ inhabitacio nō
 aut̄ dissipacio et ideo intrahib̄ seorsū p̄t vtrūq̄ cō-
 cedi. puta cū aliq̄s tradit̄ alteri d̄mū dom̄ retento
 sibi usu ad aliq̄ temp̄ vel eō cū aliquis tradit̄ alteri
 domus usū retento sibi d̄mo et p̄ hoc licite p̄t
 hō accipe p̄cū p̄ usu dom̄ p̄cū aut̄ s̄ p̄ h̄m i.v.
 et h̄ et p̄ pollitice p̄ncipali est inuenta ad q̄mura-
 ciones faciendas et ita p̄pus et p̄ncipali usus pec-
 unie et ip̄i cōsumpcō vel distraccio s̄ q̄ i q̄murações

expedit et pro hoc se est illicitum pro usu pecunie mutu-
 ate accipere penam quod dicitur usura sufficit non accipere equivalens
 ei quod mutuavit et si insuper aliquid pro usu recipit iniquum
 est et tenetur restituere. Quod autem lex iudeis concessit
 accipere usuras agentibus promissio fuit ad vitandum
 maius malum. scilicet ne a iudeis deum colentibus usuras acciperent
 propter avaritiam cui dediti erant. Ut dicitur thoma idem articulo
 17. Sed ubi lib. vi. c. 17. c. 17. f. 2. Ratio dicitur
 quod illa acceptio usure agentibus inter quas habitabant
 iudei potius erat rei sue recuperatio quam usura quia
 quod tota illa terra iudeis data fuit ad usum et in
 iure possidebatur agentibus. 17.

Utrum ostendere pecuniam signatam ad ostentacionem
 vel ad pondus loco pignoris pro aliquo precio sit usura
 240. f. thoma idem articulo 17. Sed quod tale usus pecunie
 licite vendit usus vasorum argenteorum quod retinet
 sibi dicitur idem dicitur ebrius lib. v. c. 22. c. 19. de usu
 f. 17. an aliquo. d. d. et habet. ff. commodati.
 l. 3. f. penult. et l. sequens. 17.

Utrum possit homo pro pecunia commodata aliquid quo
 ditare recipere 240. f. thoma idem articulo 17. Sed quod licet
 homo pro mutuatione pecunie non possit recipere exacto
 tacito vel expresso ad cuius penam pecunia men-
 surari possit. tamen pro reparatione eorum que pecunia

nō mensuratur h̄ p̄ mutuo existerē b̄nivolēciā et amorē cū
qui mutuat vel aliquid huiusmodi

Quid si p̄ pecunia mutuatā exisat̄ mun̄ alingwa . 22fo .
p̄ . r̄ho . idē . au . m̄ . d̄ q̄ sic̄ mun̄ a manu nō licet existerē
pacto tacito vel expresse p̄ mutuatā pecunia ita nec
mun̄ alingwa vel ab obsequio . q̄ utriq̄ pecunia
estimari p̄t ut p̄z in h̄is qui locant opas suas quas
manu vel lingua exercent . Si mun̄ alingwa vel ab
obsequio nō ex obligacōe rei exhibeat̄ . sed ex b̄nivolēciā
que subestimacōe nō cadit pecuniē tunc licet hoc ex
isterē accipere et expectare

Utrū in usura transferat̄ dominium . 22fo . p̄ . vlii . v̄
pus . p̄ . q̄ vero . d̄ q̄ cū omnis voluntaria donatio faciat̄
transferri d̄m̄ . ideo in usura transferat̄ d̄m̄ q̄ usure
dant̄ voluntate q̄dicionata . s̄ . p̄oc̄i vlt̄ ultra forte dare
quā mutuo carere . q̄ volū^{ta} . donata est voluntas ut dicunt
p̄h̄s et auḡ . vñ dona et ch̄e licite accipiunt̄ abusu
varis in p̄hoc efficiant̄ nō soluendo tē n̄ . recipiens
tenet̄ vel ei restituere vel illis a quib̄ accepit

Quid de illis qui emunt victualia . puta bladū & vinū
et postea caris vendunt . 22fo . p̄ . vlii . idē . p̄ . est & turpe
distingwendū est q̄ talis emp̄cio aut sit p̄p̄t̄ quē bon̄
sic̄ ioseph̄ emit frumenta ut h̄er̄ vñ p̄videret p̄p̄s
famis tēpe et hoc meritorium est . vel sit p̄pter p̄uatū

quomodū et hoc tēp^o qz vel sit expūdentia sicut si aliq^s emat
 hūi timens qz postea oportz eū carū emere si indigerit et
 postea carū vendit sic infors vendit qz nō indiget sic
 credebat et hoc ē licitū est si nō emat ultra suā necēta
 tē vel emit expietate vel ut exlicero venditionis habeat
 vñ pūdent paup^b Dū m̄ ita moderate hoc faciat qz
 nō penuriam gūnas ledat. vel sit s̄ iusticiā gmutatam
 ut faciunt mercatores. et illi licite possūt pōpā suā
 lucrū vñ sustētēt illi dū m̄ nō intendat caritiam in
 ducere exauaricia ita qz nimis tū delūi gregat qz alii
 hōies opellūt ab ipō emere adhibēt suū et ideo vendit
 adeo cave si vlt et pz qz isti enormiter peccant nō
 solū qz p̄ximū s̄ ē qz gūntatem p̄ximorum... **vij**
Quid si vendat aliquis res aliquas p̄ p̄cio qz imstanti
 currit. sed si plus valet vsqz ad pasca vlt qz istud sibi
 det. si vero min⁹ nō vlt qz p̄ciū minuat 240. f. ebis.
 v. sup̄ f. vij. an aliquo. v. qz si vendat p̄culdubio ipm̄ indi
 co usurariū cū ipm̄ in pactis videam claudicare ut
 ar. c. de solomb⁹. l. p̄nultio... **vij** **Q**uid si soluto
 matrimonio heredes mariti obligant mulieri possessionē
 aliquā qz nō hnt vñ solvant nūqz fructū gputabunt
 infortē 240. f. ebis. idē. v. qz inquiso dicas qz sic ut
 ff. de solomb⁹... **ix** **Q**uid de eo qui mutuans occōne

mutui subire laborē 2fo. §. ebis. idē. v. xij. Incon-
 pensacionē laboris fructus pignoris pceptos suos facit ut
 ex. de reb. eccē nō alie. tr. ad iudicium x

Vtrū societates inter mercatores de lucro et dampno
 sint licite 2fo. §. ebis. idē. v. vsura §. vsure repbat̄
 societas admittit̄ et honestū lucrū est dū tū diebus cō-
 cessis mercimoniū exerceat̄ alias illicitū est ut ex.
 de feris .c. p. xi **Q**uid si q̄hat̄ societas fidi sic
 q̄ unus ponat pecuniā et alius opam 2fo. §. ebis. idē
 licitū est dū tū lucrū et dampnū simul sentiant. satis
 q̄cor. §. aufre. qui sic dicit. vis dare pecuniā tuā nani-
 ganti vel curi ad iudicium vel alii mercatori sū pcedo
 pone tu pecuniā et alij opam psonalē et pecuniā
 tantā vel minorē plerūq̄. n. q̄ pecunie deest ope su-
 plet̄ ut ff. p socio .l. v. §. r. et q̄icetis p̄iula lucra et
 dampna idē §. aufre. de m̄ appbando recitat. ebis.
 plea. v. p̄eoq̄. de societatis h̄i §. die r̄ho. insū. v.
 p̄us. int. ij. ar. v. q̄ q̄ ille. Qui amittit pecuniā
 suam mercatori vel artificei p̄modū societatis etiam
 nō transfert dñū pecunie sue in illū sic in mutuo
 s̄ remanet eis ita q̄ cū p̄iculo ip̄i mercator negociat̄
 dū ea vel artifex opat̄ nō licite p̄t p̄ardē luc̄ inde
 p̄vicietis expetere tamquam de re sua xij

Quid delictis q̄ oues vendunt vel donant vel tradunt mona-
 steriis sub hoc pacto q̄ p̄ quilibet oue recipiant in anno
 duos s̄. cū fructu) cuius ouis valeat .v. sol. vel .iiij. sed
 quamuis omnes oues moriantur nichilomin) remanet mo-
 nasteriū obligatū ac si viderent sed post traditionē
 pertinet omnes ad monasteriū. Et si numer) centuplicat)
 foret. 240. s̄. abp̄. v. q̄ delictis. idē. ex vi. pacti dico h̄
 licitū nec p̄t̄ eccl̄a restitucōem petere ex quo iudicōe
 lesa nō fuit quāuis euent) mortalitatis sequat̄ et hoc
 verū intelligas vbi oues infecte eēt et ad mortem
 parate et nō p̄spexit monasteriū mortalitātē euenire
 posse. vt. ff. de minorib) verū. s̄. si locupletior. Consulo
 tū tradenti q̄ si talis casus euenit inspecto lucro q̄
 fecit monasteriū in oib) qua forte longo tēpe habu-
 erat insolidū exigat vel remittat vel p̄ciat̄ et teneat
 at partē dampni nec unq̄ cū iactat̄ monasteriū velit
 locupletari. vt. ff. de adic. m. nā hec vera. p̄t̄ canent
 sibi tradens nā n̄ tot) osenciat nō tenet̄ monasteriū
 abbati cū cellerario sub pacto p̄cedenti vel q̄simili editis
 vel. donatis vt. ex. de depōto. c. 1. xij

Quid delictis qui emittit ab eccl̄a vel monasteriis certas
 possessiones tenendas tanto tēpe vite sue ita vt post

corum morte ad eccam redeant 250. s. ebis. idē. v. q. de hiis
 qui emunt & sequi. licet est qd. n. infrande fiat usurariū
 sed si p̄m̄ hnt intēcionē purgent q̄scām vide deli inf
 q. xv. q̄r. 2. h. gualr. quid iurē sit dep̄cariā **Xiii**

Quid si quis pecuniam mutuet ad certū terminū alterius
 generis moneta argētū vel aurū vel aliā spēm 250. s.
 ebis. idē. q. si quis pecuniam si hoc ideo facit ut inexisti
 mēcōe luereť usurarij est s. canone. sic hii qui demū
 dūis in mundinas mutuant quā usurā execrabiliorem
 oibj iudico q̄ntēcūq̄ subspe vendicionis vel p̄mutacionis
 vel alterij q̄rētj palliet cū excedat censurā q̄cūq̄ ergo
 ei nomē imponat̄ ex quo fraudulentē vel mala intencōe
 fit et aliq̄ fori accedit usura est. ex. e. q̄sultit. **xv.**

Querit̄ 2. h. gualr. q. iuris sit dep̄cariā 250. s. ebis. hb.
 n. 22. ub. xiii. s. i. Inp̄ncipio tractj qui vocat̄ est quedā
 p̄sonalis vel temporalis p̄stacio usu fructj qui q̄cedit̄ ab
 eccā hōi vsq̄ ad mortē suā Et nō q. h. p̄cariā hōi q̄ce
 dit̄ ita p̄leses. si layc̄ h̄t vineā valentē. x. hb. et
 vlt̄ dare eccē ad p̄cariā ecclm̄ dabit dūis vineas equi
 valentes et h. si transferet dūm̄ et possessionē et vsū
 fructū penes eccliam inq̄tinenti. Nā si vlt̄ vsū fructū
 sue vinee retinē in vitā suā dabit eccā vineā vnā
 equalentē et sic has dūis vineas laycus d̄r h̄t.

ad pcuriam c. de sac. scis et vidam. p. ult. Sed p. canones
 benigni ag. respectu ad hereticum et aspi. respectu aspius
 respectu eccle. q. in quo cau. dixi supra vineis dadas
 procedunt canones. 11. ut p. x. q. 11. pcurie et no
 est faciendi pcuria vacante eccle. 11. q. 11. pcurie
 et si pcuria irremediabilis fiat p. renocari p. successore
 no obstante pena obpota p. platu. ex de pcuris. c.
 11. q. aut. canones dicunt de reb. vineis dandis ut p. us
 dixi forte locunt. qm. p. sona est senex vel debilis
 vel paup. q. tali e. debet eccle. de suo subvenire
 G. infra simpli. ponit forma pcurie que h. et in
 p. deo. canone. x. q. one. sa. pcurie. xvi.

Verum licet pecunia accipe mureno sic sub vsm. a
 240. p. tho. insu. q. lxxvii. art. iii. dd. q. inducere
 hominem ad peccandum nullo m. l. vti tm. pecc. alterius
 ad bonum licitum est qz e. deus vrit. oib. peccis ad aliquod
 q. bonum est ex quolibet. em. malo dicit aliq. bonum ut
 dicit Augustinus in entis publicole querenti verum liceret
 vti iuramento qui p. falsos deos iurat no. ad malum
 in quo manifeste peccat eis reverentia diuina exhibi
 bens vndit. q. qui vrit. fidelis qui p. falsos deos iu
 rat no. ad malum sed ad bonum no. pecc. illi se sociat

Quid de plaris subsebtibz et sigillatibz. 240. p. ebit. idē
 Si plar) nō les tenore vel legit sed usura velata est
 qz forte appo minor q̄ritas .ij. in veritate mutua sit
 nec diligenter scrutat̄ et ideo nō intelligit facie asit
 sed in veritate nō q̄sentit Si vero legit et veritatem
 invenit princeps est usurarii. et si nō q̄modi. nam
 subsepo in multis iuris articulis q̄sentit et q̄pbom. ex
 de sen. s. re. vid. cū inter. nos. Talibz plaris dici p̄
 illud laq̄us invenit oēs vos. 17. q. vii. paulus Idem
 per omnia dicit Gausfred). **242.** **Q**uā obligatio usurarii
 manifesti accipi nō debent p̄ito qz sacerdos cū defco
 recipiat cui est restituenda 240. p. ebit. p. ix. que
 pena. v. sed. c. quidā autē alan) dicit qz dabit̄ ep̄o
 loci et auferet̄ eecē in penā accipientis. v. ma. die
 p̄ restituet̄ illi qui obrulit in obpbū sui. ar. ex. de
 homicidio sic dignū. p. eo. **243.** **Q**uid si heredes
 usurarii alt̄fcs sit nō soluendo nūq̄ alij tenet̄ insol
 240. p. ebit. v. qz si alter die qz insol tenet̄ quantū
 adipm saltē de hereditate puenit. 244. et res heredi
 taria obligari videt̄. ex. e. cū tu. p. si. **245.**
Qui restituet̄ usurarii usuras 240. p. ebit. v. est
 an sequi. reddenda est ei a quo extorsit illā vel heredi

suo et si talis non invenitur est pauperibus eroganda ut ex. d. a.
 cum tu si super hiis sed si absens est aut h. ideo vel quod
 usurarius transtulit se ad alium locum quod v. exercuit usu-
 rias et tunc propter superius tenet ei usuras mitti vel ideo
 quod dante usuris vel heres eius transtulit se alibi et tunc
 mittet ei superius illis in expense usurarii summa expense
 itineris excederent tunc non deberet pauperibus erogari
 ut in q. vi. anteriorum. ex. de iudicis. cum sit sed si
 de primo eius adventu speraret tunc pecunia deponenda
 da esset et assignanda **xxiiij** Que pena eorum qui pu-
 blicos usurarios in terris suis recipiunt vel eis domos
 locant **xxo**. s. Grego. x. in capit. lugdu. de usuris
 c. usurarii quod non collegia. nec alia universitas vel singu-
 laris persona cuiuscumque sit dignitatis. iudicis aut status
 alienigenas et alios non civitatis deterris ipsorum pu-
 blice pecuniam feneratoribus exercentibus aut exercere
 volentibus ad hoc domos in terris suis conducere vel
 conductas h. ideo aut alias habitare permittant sed hi
 usurarios manifestos omnes infra tres menses deterram
 expellant nunquam aliquos tales decedere admittunt nemo
 nec adferri exercendum domos loci vel sub alio titulo
 quocumque cedat qui vero contrarium fecerint si persone
 fuerint ecclesiastice patriarche archiepiscopi. episcopi. minores vero

persone singulares ex hoc collegium aut seu alia uniuersitas
 interdum suam ipso feco se nonerunt incursumos qua si p
 mensē aīo sustinuerint indurato ipso qua diu iudē teis
 usurarij qmorant^r ex tunc ecclāsticos subiaceant interdō
 ceterū si layci fuerint p suos ordinarios ab hī excessu
 oī pūl cessante p censurā ecclāsticā q psecantur. **xxm**

Quali manifesti usurarij ad pniām sūt recipiendi et
 quali debeant satisfacē 240. p. Grego. x. in genl ludo
 e. tr. q. q. licet manifesti usurarij mandet satisfieri
 de usuris nō est tū sepeliendus in cimiterio donec de
 usuris plenarie sit satisfecim si tū sub petūt facultates
 vel illis quib^l facienda est restitucio si pntes vel eis
 absentib^l epō vel sacerdoti suo prochiali corā fide dig^s
 sufficiens cancio pstat de restitucōe et exprimat restitu
 endorū quantū possibile est aliis recipiant ad sepul
 turā alias ē n sic satisfecerint nullus eos ad qfessionē
 vel absolucionē admittat n testamētis eorū inter sit
 et testamēta aliter fecā nichil valent. **de pignore**

Post hec addenda sūt hīc aliqua de pigno **xxm**
 ubi in quorū frequenter usura exercet q^r ergo p
 q^r sit pign^r 240. p. elus. lib. ij. 221. xxij. de pign^r
 ubi. p. r. q^r sit. pign^r est obligacio rei debite p debito

mita 2. p. 7. et vñ dicit. dicit q pignus est cū transit. &
 in pte creditoris. sed poteca cū nō transit sed quātū
 ad accione nō differt idē die Gausre. c. 21. xxv

Vtrū semp sit usura vti pignore sibi p debito obligato
 2fo p. 2fo. v sup. art. 7. ar. vi. d. q si quis pecunia
 sibi mutua obligz rē aliq̄ cuius vsus p̄cio estimari p̄
 debet ille qui mutuauit q̄putare vsū rei illi i estimacōe
 illi q̄ mutuauit alioquin idē est ac si reciper pecuniā
 p̄mutuo q̄ est usurariū n̄ forte cēt talis res cuius vsus
 sū p̄cio soleat q̄cedi in t̄ncos sic p̄z deb̄ agmodato xxvi

Quid iuris depignoracōibz que vocant̄ vlgariter repressā
 lia inq̄ibz. s. cū aliq̄s oriundus de terra vna ḡtrahit cū
 aliquo de terra alia et debitor nō satisfacit creditori
 dant̄ repressalia. r p̄tēs in pignorandi q̄ q̄libz de terra
 de qua erat debitor et ita vñ grauit̄ p̄lio 2fo. Greg
 X. in ger. l. 2. de iniuriis et dampno dato. c.
 et si pignoracōes iniquū est et ē legibz p̄hibitū tāq̄
 naturali equitati q̄rū insup ista q̄stitucio Gregorij
 p̄hibz h̄i repressalia q̄cedi vel extendi ad p̄sonas eccl̄asticas
 vel bona ip̄orū p̄textu t̄ cuiuscūq̄ q̄suerudinis que potius
 est corruptela et qui q̄ fecerint nō renocauerint infra
 mense numerand̄ ar p̄ q̄cessionis vel extensionis si p̄sona

singulares sint suam excoacōis incurvant. si vniuersitas
ecclesiastica subiaceat interdico *u. u. u. xxvii*

De quibusdā que intelliguntur tacite obligata *qo s. ebis.*
v. sup. s. m. q. h. s. b. s. cōuencionalū. q. bona p̄ris
tacite obligantur filius p̄reb. aduenticiis et p̄cis carūde
p̄de decurritorib. et tutorib. p̄tē bona matris quolantis
adfas nupcias sunt filius p̄oris mat̄monij obligata taci
te ut eis restituat q̄ apore marito lucrata fuerūt p̄tē
tacite obligantur bona defuncti p̄legatis et fidei commissis
p̄tē s. Gausre e. ti. bona oductoris inuecta et illata
tacite p̄pensionib. obligantur *qo idē insū. ebis. deplib. s. lib.*

Quid si p̄isus p̄it *qo s. Gausre si p̄it abs. xxvii*
q. culpa creditoris debitor nichilominus debet
soluere debitum *xxxix* Quid de impensis factis in p̄is
nore a creditore *qo s. Gausre. idē cas. reddere debet.*

debitor si fecit sunt bona fide n̄ fuerint immoderate
qo ē aliqua depignorib. infra libro. m. r. xxv. de
dorib. et donacionib. p̄tē nup. q. r. et. m. *u. u. u.*
de negociis secularibus Titulus octauus. q. r.

Post h̄ sequitur titulus de negociis secularibus Cuius
materia ergo hanc p̄mo q̄r que faciunt negociationē

illicita 2^o p. Alber. in sc̄p. sup m̄^o s̄m̄arū. di. xvi. d.
 q̄ negociatio de se licita plurib⁹ modis sit illicita Sed modernis
 tēpib⁹ vident^r tria esse p̄cipua que faciūt illicitā negocia-
 cionē. s. p̄sona tēp̄⁹ et mod⁹. p̄sona vt sit p̄sona ec̄c̄stia
 s. cleric⁹ monachus isti t̄n fruct⁹ vel res suas vendere
 possunt nec t̄n credo q̄ illas malo m̄ vendē debeant
 sic vinū vendit̄ in taberna n̄ alius sil vendi nō possunt
 et h̄i rō est q̄ in tabernis gehibula sūt malorū et in
 moderata sūpcio vini. cui⁹ patrociniū p̄r̄at tabernarius
 et ideo nō licet vt m̄ videt̄ religioso vel clerico hui⁹
 officii exercere. Tēp̄⁹ autē facit illicitā negociacionē
 dupli. s. rōe ferie q̄ ferianda est et incāū q̄n negocia-
 cio crastina inducōe p̄t̄ p̄babil^r. sic si vinū vel frumē
 ta emanēt in nouo. vel nimiu vinū in vindemia vt
 q̄n apud alios nō h̄t̄ iste vendat q̄n voluerit. Quidē
 autē facit illicitū si tūc viciosus est contract⁹. s. cū de
 temperacōe vel fruidis p̄c̄ij. Iustū autē p̄c̄iū est quod
 s̄ estimacionē fori ip̄ius tēp̄is p̄t̄ valere res vendi-
 ta p̄c̄e ebis. hb. m̄. 2^o. xvij. de ḡt̄henda ep̄. s. vij
 q̄r res seindat̄. v̄. in p̄c̄iū. s. q̄ in p̄c̄iū p̄c̄iū consideratur
 n̄ tēp̄is ordus nō h̄t̄ q̄ plus em̄p̄ū sit et minoris
 vendit̄ vel e⁹ vel q̄ plus offeratur.

Verū exercere miliciā sit peccm 240. f. Alber. idē dō
 q̄ miliciā s̄ se nō est illicita. sed & abusus qui hec multi
 pliter fit tñ inēb? p̄cipue est in concussioe innocētū
 et inaccōe solariū amphioris deseruii militando et max
 erciens adōtacionē vrrū cū nocumento hominū et
 verū sicut inuenta sūt torneamenta et iet? lancearū
 et h̄i sūt tñ quedā exercicia milicie neciā sicut
 curfiracoēs et versiones dext̄riorū et ars p̄enciendi
 et defendendi et p̄ciendi tela que nō p̄hibent et hoc
 accipit̄ expo 24. v. dō p̄cepto vt docerent filios
 ysrahel arē. v. arē sagitandi *De empcoē et vendi*
Deinde sp̄ali. videndū est de empcoē *cione. q. m*
 et vendicoē q̄r ergo que sit natura vendicionis
 240. f. ebr̄. libro m. 2u. xvij. de q̄ h̄eda ep̄ f. m
 que sit. v. cū vendicio. cū pure sit vendicio et
 sine sep. sp̄s ēre que degustacionē nō exigit omne
 p̄culū spectat ademp̄rōē excepto casu publicacionis
 n̄ pactū mora vel culpa vel calliditas interuenient
 idem est iudicium de emolimento m
Quid si dolus dat cām p̄r̄actui 240. f. Gaufrē
 e. vi. cū dolus dat cām p̄r̄actui puta dolo te in
 duxi venderes puta q̄ alias nō venditus eras nō

tenet tractus ut ff. de dolo r. eleganter. ²²⁷ Xij. q. ij. qd. qd. episcopus
 in f. ebis. potest exemplum tu vis ut vendam tibi decem mares vendes
 me nullomodo hoc facere et tu replicas si scires aliam speculationem
 venturam sicut ego scio libenter venderes. Ego etiam
 hoc verum vendo tibi si vero dolus incidit in tractum
 ut quod eras venditurus. si per circumventionem te induxi ut mi-
 nori quidem precio venderes tractus quidem tenet. sed purgatus
 dicitur est dolus ut ff. de actu et venditione ac emptioe. l.
 julianus tamen bone fidei emptor non tenet de dolo mediatoris
 s. ebis. sed ipse mediator tenet in subsidium tamen est ipse
 emptorem teneri dico. **V**trum liceat aliquis vendere
 plus quam valeat. 240. s. thomas in sum. q. lxvij. art. 1. ad
 quod fraudem ad hoc adhibere quod aliquis plus iusto precio ven-
 dat omnino peccatum est inquit aliquis decipit proximum in dampnum
 ipsius unde et tullius dicit in libro de officiis Tallendum est
 ex rebus meis mendaciter gratulandis non licitatore. r. apertato
 re venditor non qui ostendit se habere. r. apertat emptor apponet.
 Si autem fraudes defuerint. tunc de emptioe et venditione dup-
 loqui possumus uno modo. s. se et s. hoc emptio est venditio
 videntur esse introducta per communem utilitatem ut usque dum. s.
 unus indiget alterius et ego sicut per per plura in per pollitum
 quod autem per quam utilitatem est introductum non debet esse

mas iniquitamine vni q̄ alteri. et ideo debet s̄ eā hanc
 rei inter eos tractat̄ insitui quantitas aut̄ rerū q̄ i vsus
 hoīs veniunt mensurat̄ s̄ p̄ciū datū adq̄ est inuentum
 nūmisma vt d̄r in v. ethi. et ideo si vel p̄ciū excedat
 quantitatē valoris rei vel eō res excedat p̄ciū tolletur
 iusticie equalitas et ideo carū vendere vel vltus emere
 rē est s̄ se iniustū et illicitū. Alio m̄ possum̄ loqui de
 empcōe et vendicōe s̄ q̄ p̄cordans cadit inutilitatem
 vni et d̄tmentū alteri puta cū aliq̄ multū idiq̄
 h̄rē rē aliquā et alius multū ledit̄ si ea careat et
 intali caū iust̄ p̄ciū erit vt nō solū respiciat̄ ad rē
 que vendit̄ sed s̄ ad dampnū q̄ venditor incurrit
 ex vendicōe et sic licite poterit aliq̄ vendi plus quā
 valeat s̄ se quamuis nō vendat̄ plus quā valeat h̄rē
 Si vero aliq̄s inuenit̄ exire multū exire alteri quam
 accepit ille vero qui vendidit nō dampnificat̄ carendo
 re illa nō debet eā sup̄ vendē q̄ utilitas que alteri
 crescit nō est ex vendente sed ex dōe vendentis et
 ementis Nullus aut̄ debet vendere alteri q̄ nō est
 suū licet possit vendē ei dampnū q̄ patit̄ Ille enī
 qui exire alteri accepta multū inuit̄ p̄ p̄a sponte
 aliq̄ sup̄ errogare vendenti. q̄ ptinet ad eī honestatē
 q̄ aut̄ lex hūana hanc inegalitatē totalit̄ nō p̄hibet
 hūm̄ eā est q̄ nō dat̄ solū virtuosis. sed p̄lo iniquo

sunt multi deficientes auctore vñ prohibet tm ea q̄ deseruunt
 hūmānū quietū alia autē p̄mittit .i. nō punit vñ tm punit
 cū est magn⁹ excessus puta si aliq̄ sit decept⁹ vlt̄ dānidū
 iusti p̄ciū rē n̄ cogit ad restitucionē Lex autē diuina nichil in
 punitū relinquit q̄ sit v̄turi ḡtū vñ s̄. diuinā legem
 illicitū reputat si inempcōe et vendicōe nō sit eq̄litas
 iusticie obseruata et tenet ille qui plus h̄t respensare
 ei qui dampnificat⁹ est si sit notabile dampnū q̄ ideo dico
 q̄ iustū p̄ciū rerū quāq̄ nō est punitalr determinat
 sed magis inquādā estimacōe consistit ita q̄ modica addicō
 vel minucō nō v̄t tollere eq̄litate iusticie vii.

Quid si venditor nimis care vlt̄ vendere 2fo. s̄. ebis.
 v. sup̄. s̄. i. q̄. v. imo. dd q̄ si ab inicio inuit⁹ disp̄h̄
 vel emē nemo cogit si tñ rē exponas venalē et p̄ciū
 quo vendere vis sit iniustū potest cogi p̄iudicē vt
 rēpes. ex. c. r. c. r. ff. de offō p̄fect ub̄. li. r. Sed
 quid si iustū p̄ciū rerū inde. sup̄. c. r. q. r. cō sine
Verū vendicio reddit̄ iniusta et illicita p̄pter vii
 defectū rei vendite vel p̄pter latentē bonitate 2fo. s̄.
 etho. v. sup̄. art. ij. dicendū q̄ circa rē que vendit̄
 duplex defectus considerari p̄t vnus quidē s̄ sp̄s rei et
 h̄nt quidē defectū si venditor cognoscat rē quam
 vendit fraudē mittit inuendicōe vñ vendicio illi
 cita reddit̄ et hoc est q̄ d̄r q̄t̄ quosdā. ysaye. i. ar

sicut dicitur versu est in scoria vinu cui mixtu est aqua. q.
 no pmixtu est patet defectu quantu ad spem. Alms aut defectus
 est s. quantitate q cognoscit p mensura et ideo si qs scienter
 vendat deficienti mensura infundendo fraude omittit et est
 vendicio illicita. Vñ dicitur deu. xxv. no habis in saculo
 diuersa pondera mai et min' nec erit in domo tua modi
 minor et minor et postea subdit. Abominabitur n. dñs eu
 qui fecit h et aduersat om in iusticia. Terentius defectus
 est ex parte qualitatis puta si aliq animal infirmu vendat
 q sanu. q. si qs fecerit scienter fraude omittit in ve
 ditione vñ est illicita vendicio. et in oib' talib' no solum
 aliq peccat iniuste venditione faciendo sed e ad restitu
 tionem tenet. Si vero ignorante eo aliq p defectu de
 factum in re vendita fuerit venditor quide no peccat
 q facit iniuste material' no tu ei opacio est iniusta
 tenet tu cu ad ei noxiu puenit dampnu recopen
 sare emptori. et q dem est de venditore intelligendu
 est ex parte emptoris oringit eni venditor qm re suam
 min' piosa esse. quantu ad spem sicut si aliq vendat
 auru loco auricalci emptor si id cognoscit iniuste emit
 et ad restitutionem tenet. et eade ro est de defectu
 qualitatis aut quantitatis. Ex his pz q licitu est vende
 auru et argentu. ab allimptis scilicet puero auro et argento

q̄ nō est adeo purū ut verū aurū nec h̄t oīo easdem
 p̄teritas letificandi et q̄ valet verū aurū q̄t̄ quāsdā
 infirmitates et q̄ frequēti p̄t̄ poni inope h̄t. Si autē
 palchimiā fieret verū aurū nō esset illicitū vendere
 p̄terito q̄ n̄ p̄hibet arē vti aliq̄b̄ naturalib̄ casis ad
 p̄ducendū naturales et veros effectūs sic anḡ dicit
 in lib. ij. det. de hiis q̄ de arte demonū sunt **viii.**

Quid de diuersitate mensurarū. Tho. s. Tho. idē. ij. q̄.
 mēsuris rerū venalū necesse est in diuersis locis esse diu-
 sis p̄pter diuersitatē copie et inopie rerū. q̄ ubi res
 magis habūdant q̄ videntur esse maiores mēsure. In
 vno t̄n quo. p̄ loco ad rectores ciuitatis p̄tinet determinā-
 re que sint iuste mēsure rerū venalū pensatis q̄dā
 b̄ locorū et rerū et ideo h̄is mēsuris publica auctē
 vel consuetudinē q̄stitutas non licet. **viii.**

Verū venditor teneat̄ dūe vicū rei vendite. Tho.
 s. Tho. idē. aut. ij. q̄. d̄ q̄ dare alicui occōnē p̄iculi
 vel dampni semp̄ est illicitū quāuis nō sit necessariū
 q̄ h̄o semp̄ alteri det q̄silū vel auxiliū p̄tinens ad
 ei q̄ualēcūq̄ p̄mociōnē sed solū est necē in aliq̄ cau
 determinato puta cū aliq̄ cure ei subdit̄ vel cū non
 p̄t̄ ei p̄silū subueniri. venditor autē qui rem venden-
 dam p̄ponit ex hoc ip̄e dat emptori dampni vel p̄iculi
 occōnē q̄ viciōsam rem ei offert si exēi dampno

viciū vel p̄viciū incurvere possit. Dampnū quidē si p̄t huius
 viciū res que vendenda p̄t minoris sit p̄ciū ip̄e vero p̄t huius
 viciū vsus rei reddat impedire vel noxius puta si aliq̄s alio
 vendat equū claudicantē pueloci vel domū vel domum
 ruinosam p̄firmā vel cibū corruptū seu venenosū pro
 bono vñ si h̄i vicia sūt occulta et ip̄e nō detegat erit
 dolosū et illicita venditō et tenet̄ venditor ad dampni
 recōpensationē. Si vero viciū sit manifestū puta cū
 equus est monoculus vel cū vsus rei . et si nō q̄ratat vē
 ditori p̄t tñ cē queriens aliis et si ip̄e p̄ter h̄i viciū
 subtrahat quantū oportet dēp̄cio nō tenet̄ ad manifestū
 dū dēvicio rei . q̄ forte emptor p̄t h̄i viciū velle
 plus subtrahi dēp̄cio quā esset subtrahendū vñ p̄t licet
 venditor ī dēp̄nitate sue q̄sile viciū rei reticendo. X

Quid si aliquis portans ānonā vel merces alias ad locū
 unū sicut multos se sequi cū s̄lib̄ mercib̄ q̄ si d̄ret
 nō posset adeo care vendere ea que portavit 2fo. p̄.
 r̄ho. idē ar. m̄. d̄ q̄ venditor qui rē vendit p̄ p̄ciū
 q̄ inuenit nō videt̄ q̄ra iusticiā facē. si q̄ futurum
 est nō exponat si tñ exponeret vel dēp̄cio subtraheret
 habūdancioris esset virtutis quāms ad hoc nō videat̄
 teneri ex iusticie debito XIII

Verū negociando licet alicui carū vendere quā c̄p̄tū
 sit 2fo. p̄. r̄ho. idē ar. m̄. d̄ q̄ ad negociatores p̄t

gmutacōib⁹ rerū insistere Sed ut phs dicit in primo
 pollitice Duplex est rerū gmutacio vna quidē q̄ nālis
 et necēria p̄ quā s̄ fit gmutacio rei ad rem vel rerū et
 denariorū p̄t̄ necēria vite et talis gmutacio nō p̄t̄
 p̄tinet ad negociatores sed maḡ ad ycondicos vel polliticos
 qui hnt̄ p̄uidere domui vel ciuitati de reb⁹ necērijs ad vitā
 Alia vero gmutacōis sp̄s est vel denariorū ad d̄ vel qua
 rūcūq̄ ad d̄ nō p̄t̄ res necērias vite sed p̄ter lucrū
 querēdū et h̄ quidē negociacio p̄t̄ videt̄ p̄tinet ad ne
 gociatores Sedm̄ phm̄ aut̄ p̄ma gmutacio laudabilis est
 q̄ deseruit naturāli necēri Sedm̄ aut̄ iuste vituperatur
 q̄ quantum est dese deseruit cupiditati luc̄ qui terminū
 nescit sed infinitū tendit et ideo negociacio s̄ se cōsi
 derata quandā turpitudinē h̄ in q̄ nō importat de
 sui rōne finē honestū vel necēriū Lucrū tū q̄ ē nego
 ciationis et si insui rōne viciōsū vel virtuti gtrariū
 vñ nichil p̄hibet lucrū ordinari ad aliq̄ finē necēriū
 vel honestū et sic negociacio licita reddet̄ Sicut cū
 aliq̄s lucrū moderatū q̄ negociando querit ordinat ad
 dom⁹ sue sustentacionē vel ē ad subueniendū indigentib⁹
 vel ē cū aliq̄s negociacōi intendit p̄t̄ publicā utilitatē
 ne s̄ res necērie ad vitā pace desint et lucrū expetit
 nō q̄ finē sed q̄ stipendii laboris Addit̄ ē r̄ho idē

An q. q. potest q. hinc carni vendi quā emittit vel q. talis
 rē melioravit vel q. p. v. est mutatu & diversitatem
 loci et tēp. vel p. p. cui se exponit differendo
 rem de loco ad locū vel eā fieri faciendo & s. h. q. l. r. s.
 que fuit inemp. nō repugnet equalitati i. venditōe
 licet nūc carni vendat. Quod autē scī vident de mercari
 negociationē ut criso. sup. mathm. dicit quicūq. rē
 q. p. ut integrā et immutatā vendendo lucratur ille
 est mercator qui de templo dei erit & idē dicit cassiodor.
 sic id p. quō nō cognoni negōne & s. intelligandū
 est s. r. h. idē ar. i. de negociationē. s. q. vltimum
 finē in lucro q. p. p. v. q. p. v. q. p. v. q. p. v.
 immutatā carni vendit videt p. m. sui laboris accipe
 quamvis & ipm. lucrū licite possit intendi nō sicut
 vltimū finē sed p. p. aliu finē necessarium vel hone-
 stū ut dictum est XXXXXXXXXXXXX

Quid de mercatorib. qui inter se conveniunt vel pactū
 faciunt ut vno p. v. vendant vel ut unus solus tales
 merces vendat & s. s. lib. i. 22. xxxix. de syndico
 s. m. q. societas n. cor. autē monopliū illicitū est
 q. pactū fit inter aliquos mercatores ut vno p. v.
 vendant vel ut vni soli vendere liceat vel docere
 et dicitur monopula q. est vni amonoe et pola q. est

venditor q̄i vnus civitati vendens talia vñ monopo-
 sa d̄r̄ qui impetrat vt sibi soli liceat vendere certas
 sp̄es vel res Si quis aut̄ h̄i officium exerceat bonis
 pp̄is spohat̄ p̄petuo exilio dampnat̄ p̄ma. re. p̄f̄c̄m̄
 l. librarū auri penā afficiunt̄. princeps terre si dissi-
 mulauerit penā patit̄. xl. lib. C. de monopolis. l.
 vna **xiii** **Q**uerit̄ ē vtrū liber hō vendi pos-
 sit 2fo. p̄. ebr̄y. lib. ij. 2rub. xvij. de ḡt̄h̄eda ep̄
 p̄. ij. 2 de pub̄l̄ p̄ leges nō p̄t̄ vendi. potest tñ
 p̄t̄ filiu vendere n̄c̄itate famis insuriente vt
 tñ p̄cio p̄st̄ito vel a filio vendito vel ab alio quocūq̄
 emptori q̄ncūq̄ q̄m̄q̄ restituto vel in insensuitate
 puenit̄ In c̄n̄a alterius n̄c̄itate vendi nō potest
 nec m̄t̄ filiu vendere potest 2 n̄c̄itate famis **xiiii**
Quid si aliquis fraudat aliquē re sua cū plus
 q̄ ḡm̄m̄e forū valet seu sit fr̄umentū seu vinū
 seu aliud et vlt̄ ei eandē restituere numero vel
 sp̄e cū m̄t̄ valet p̄ quē forū 2fo. p̄. alber. in sep̄
 t̄ m̄t̄ sn̄iarū. di. xvi. vt p̄z ex d̄c̄is sup̄. c. xi. q.
 i. q̄ nō satis fecit n̄ lucrū t̄p̄is in quo plus valuit
 apponat qz nō dampnificauit intantū sed ī precio
 q̄ tūc p̄illa re h̄r̄i poterat p̄. quē forū ~~.....~~
 delocato et condueto 2fo. xv. q̄o ~~.....~~

Addenda sunt h[ab] aliqua de locato et g[er]ucto de qua materia
sepe mouent[ur] q[ue]stiones g[er]essorib[us] q[ui] ergo p[ri]mo quis sit loca-
tor vel g[er]uctor 2[us]o. §. Gaus[us] l. ij. et xix. de locato
et g[er]ucto locator d[icitur] qui re sua p[er]mittit alii vti merce-
de sibi g[er]enta ut cu[m] loco & domo mea ad inhabitandum
ego locator d[icitur] et tu g[er]uctor p[er] d[omi]n[u]m e[cc]l[esi]e ead[em] rub[rica]

Quo tempe[re] merces ut pensio rei g[er]ucte solui **xvi**
debeat locatori 2[us]o. §. Gaus[us] i[dem]. leges de hoc diuer-
simode loqui vident[ur] q[uod] quedam q[ue] in p[ri]ncipio quedam q[ue] in
fine ego puto seruand[um] q[uod] act[us] est q[uod] si id no[n] appareat
seruabo mod[um] regionis et si inquilin[us] de pensione non
satisfaciat poterit d[omi]n[u]s impune ip[s]um expellere maxime
elapso tempore pensionis ~~in~~ **xvii**

In quib[us] causis possit d[omi]n[u]s inquilin[um] expellere 2[us]o. §. Gaus[us]
i[dem]. in quatuor casib[us] hoc p[otes]t p[ri]mus si dom[us] locata necesse
sit sue habitac[i]o[n]i q[uod] intelligo cu[m] aliu[m] dom[us] habuit lo-
cator t[em]pe locac[i]o[n]is et illa cau[sa] p[otes]t na[m] si t[un]c nullam
habuit n[isi] illa[m] qua[m] locauit & illa[m] ad sua[m] habitac[i]o[n]e[m]
recupare no[n] p[otes]t hoc eni[m] a p[ri]ncipio p[ro]spicere debuit
ut ff. e. et l. si quis dom[us] vel §. e[cc]l[esi]e. ead[em] rub[rica]
§. vii. que acc[i]o[n]es. v. p[otes]t p[otes]t intelligend[um] est q[ui]n
tempe[re] g[er]uct[us] seu locac[i]o[n]is no[n] imminet necitas
puta q[ui] postea duxit uxore[m] et t[em]p[us] remittenda est

pensio prava tempore. Secunde casus si domus indiget repa-
 ratione q̄ intelligo cū illa necessitas rescindi post locacionē
 est suborta et tūc ē debet fieri remissio census. Tercio
 si gductor puerse moret̄ in domo. ex. f. ebis. ut si rem-
 porcos in solaris. In hoc casu. f. azo. nō fit remissio cen-
 sus prava tempore. alii q̄tra. Quartus casus est cū inquilinus
 canonē seu censū p̄bienniu nō soluit hoc intelligit. f.
 ebis. cū ad quinquēniū gduxit. hos casus ē hēs exdec.
 e. r. p̄r. Addit ebis. idē. v. gductor. alios casus specifi-
 cando dicens q̄ gductor ē in p̄be versari intelligit̄
 si nō servat legē aduocōis et si opa rustica suo tempe
 nō exercet ne in tēpestina cultura fundū deteriorē
 reddit. p̄r si p̄r in inimicias culpa coloni or̄as damp-
 nū det̄ ut si inimicis ei arborē exciderit. p̄r in p̄be
 versari d̄r si secū teneat publicas merettes vel alios
 publicos peccōres ut ar. in anctō de lenonibus. v.
 sanximus. **xxviii** In quibz casibz fiat remissio censū
 seu p̄cii rei locate. f. f. om̄fre. idē. fit remissio p̄r
 p̄r sterilitatē. p̄r excuset vis maior ē resisti nō p̄r
 p̄r q̄ p̄r q̄suerudinē euenit ut ff. e. r. l. ex gductor
 sterilitas aut̄ et vberitas intelligunt̄. f. v̄lgi opinione
 q̄ quidā dixerunt sterilitatē q̄n semen nō p̄cipit̄
 Sili. p̄r vberitatē si casū fortuito ḡingat auemē-
 tanda est pensio nō aut̄ si hoc fiat ex diligencia possesso-
 ris. Compensa ē fit vberitas et sterilitatis p̄cedentū

annorum ad subsequentes debitis hys. Ex. e. pp. sterilitatem
 pre h. que dea sunt de pensione minuenda vel augenda
 intellige s. Gausra. in eo colono qui minimis colit no
 penari q. nre societatis et lucri et dampni p. tur
 vt. ff. e. r. l. si merces *xxxxxxxxxxxxxxxxx* **xix**

Quid si oductor fundi alij nocio vel utiliter expendit
 augendo vel edificando vel instruendo. ff. s. e. b. e. p.
 pp. v. Si oductor ager q. locatore vt ea recipiat
 quamuis no auenisset et pdoli exceptione sumptus
 poterit retinere vt ff. e. d. n. de iure *emphyteosio*. **xx**

Querenda sunt hic aliqua emphyteosio Et pmo q. sit
 emphyteosio et qualis g. uahat. ff. s. e. b. e. r. u. s. l. m.
 ru. xix. de locato et conducto ff. ix. q. sit et ff. xi. qua
 liter emphyteosio grece latine d. melioracio ab inicio. n.
 uilia tm p. hinc g. tractu g. habant sed postea pmissum
 est defertilib. et fructuosissimis emphyteosio d. dari posse
 et g. sistit in reb. soli tm. Cont. h. aut septima interne
 niente no g. alio vt. c. e. l. r. pre g. sensu vt usq. r. do
 et emphyteosio adhibito m. h. s. vt stati do. pte ad
 accipiat. s. q. inter eos auenit vel pecunia vel alia
 rem pre vt decetere singulis annis duos reimmuoc
 vel duos ruronen vel sile aliqd soluat puta reddit
 inspe vt institutu est. c. p. adeo et g. uahat. alu ad

tēp̄ ut ad .x. vel .xx. annos in quo succedit alī heres
 impetū et tūc nō auferē amphiteore vel ei hereditus
 q̄ diu soluerint pensioē amphiteosis notāz in theutonico
 erblehen **xxi** Quid sit demutua huius tractus
 est ut tractus aliquid tractantes aliqd pacti sūt obseruet
 et si nichil paciscunt demutua pensio solui debet si res
 extoto pierint quidā intelligunt si medietas remanet
 ut equus est Itē demutua huius tractus est ut liceat dō
 suū in amphiteora repellere si p̄cennū in seclari vel per
 biennū in ecclesiasticis nō soluerit pensioē nec tenetur
 dō censū recipere qz dies scatura p̄ dno interpellet re
 peller autē s̄ quosdā p̄p̄a auctōre s̄ alios q̄ verius est
 p̄ iudicē et h̄ n̄ celantur satisfaciunt .i. anq̄ paciatur
 se trahi ad iudicē Itē potest amphiteora in seclari
 vendere dno tū p̄us requisito corā testibz et p̄ dco
 quantum reuera inuenire p̄t. dō. n. cuilibet emptori
 p̄ferendū est si p̄pare velit Sed si licentiā det vel nō
 videt lapsis atq̄e deuocionis duobz mensibz vendi
 potest s̄ sine consensu dō dū tū caueat ap̄sonis p̄hibitis
 emere ut sūt p̄sone duriores et potenciores vel que nō
 sunt soluendo et illū cui sic vendit tenet dō suscipe eph
 teoram si secus fecerit in seclari p̄dit decōbz huius rā
 gū. ex. de locato et conducto **xxii**

Vtrum emphiteota possit donari ius suū sū assensu dñi sui 2^o
 §. ebrif. v. h. si velit. d. q. p̄t donare dō irrequisito. c. defūdi
 p̄mōm. l. i. institut. c. f. adeo forte + p̄mō dare **XXVII**

Quid si emphiteota potest p̄bare p̄duos annos p̄xime p̄re
 teritos in eccl̄asticū vel p̄res in secl̄arib⁹ soluisse canonē
 h. antea cessauerit a solutione p̄. x. annos vel plures 2^o
 §. ebrif. v. hoc autē notandū q̄ tūc est nec expelli potest
 ut. c. de apochis. h. penultio **de illicite acquisitis. XXVIII**

Post h. querit̄ vtrū de illicite acquisitis possit fieri
 etiā 2^o §. r̄ho. insū. q. xxxij. art. vii d. q. r̄pheter
 potest aliq̄ illicite esse acquisitū vno mō q̄ illicite acq̄rit̄
 debem⁹ ei a quo est acquisitū nec potest retineri ab eo q̄
 acquisuit ut in rapina furto et usuris et de talib⁹ cū
 teneat̄ ad restitutionē nō p̄t fieri etiā alio modo est
 aliq̄ illicite acquisitū qz ille quidē qui acquisuit nō p̄t
 retinē nec tū debet̄ ei a quo acquisuit. qz. f. q̄t̄ iusticiā
 accepit et ille q̄t̄ iusticiā dedit. ut in symonia v̄ vterq̄
 q̄tra legē dei agit et h. ideo debet̄ in eius errorari
 et eadē rō ē est q̄lib⁹ inq̄ib⁹. f. dacio et acceptio ē
 q̄tra legē Tercio mō est aliq̄ illicite acquisitū nō
 quidē qz ip̄a acquisicio sit illicita sed qz id ex quo acq̄
 rit̄ est illicitū sic p̄z de eo q̄ mulier acq̄rit̄ p̄meret̄

eo dimissionam facere in hoc casu. amen. amen. amen
 In dei laude et honore et gloriosissime genitricis
 marie explicit liber secundus

In gloria et honore ihu xpi incipit liber tertius

Expeditis hiis que ad materiam primi [Titulus pm]
 et secundi libri pertinent restat aliqua considerare que ad
 tertium libri aphorismam noticiam et declarationem. 21. 7

Sed quia de hiis duobus primis titulis spatium pro qualitate
 nichil notabile legi eos in hoc opusculo sub silencio pre-
 teriri ad tertium titulum. scilicet de bigamis transiundo 21. 7

Quoniam bigamia ergo primo queritur verum de bigamis
 cum bigamo possit dispensari 220. f. vlt. h. vi. de
 m. o. xxiii. f. cum vere bigamis non potest dispensari
 est per papam quia non potest tollere obstaculum quod est defectus
 sacramenti et ideo semper manet hoc illicitum quod talis
 ordinatus quod verum est quantum ad illos ordines qui auctoritate
 christi et apostolorum facti fuerunt et sunt diaconatus et sacer-
 dotatus vnde quod subdiaconatus in iure potius a gregorio
 numeratus est inter sacros ordines. in illo pro potest
 dispensare ut dicitur. xxxiii. di. c. lector. ebis. 2. di.
 quod cum subdiacono possit dispensare pro. h. non de facili fieret